

**JAN VAN VEEN
EN HET SUCCES
VAN 20 JAAR
'CANDLELIGHT'**

**EXCLUSIEF:
FOTO'S NANNEL**

**DE RADIO VAN
WILLEM
VAN KOOTEN**

**MENGPANEEL:
DE MBI 24-A**

Het FRM verschijnt 10 x per jaar
Losse nummers: f 5,25 / BF 105
14e jaargang nr. 4
april/mei 1987

(advertentie)

Van onze verslaggever - De bedrijven waarvan de donuts bederven, de spots smelten als sneeuw voor de zon of waar de commercials alleen nog staande gehouden kunnen worden door sexy gekleedde dames, zijn bedrijven die veel adverteren maar..... hun klanten zien verdwijnen naar de professionele producent.

colofon

Het FRM is een uitgave van:
Rinand Media bv
Adres: Postbus 1247,
1000 BE Amsterdam
Telefoon 020-683178
Druk: Nimo-Druk,
Monnickendam
Distributie: Betapress,
Gilze
Advertenties: Jan Palmer
Abonnementen: per
acceptgiro of postwissel
Ontwerp: Jan-Tiedo Huese
Illustraties: Martin de
Groot
Hoofdredactie: Jeroen van
Baaren
Medewerkers: Edwin Kopper,
Jan Palmer, Karina
Tijssens, Rene Bekking,
John Wendale, Wim de Valk,
Jochem Zandvliet en vele
anderen.
Fotografie: Peter
Mathijssen, Menno Dekker,
Piet van Rooijen e.v.a.

Niets uit deze uitgave mag
worden gereproduceerd
door middel van boekdruk,
foto-offset, fotokopie, micro-
film of welke andere methode
dan ook zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van
de uitgever.

inhoud

Fred Korthagen over radio-cursus	2
Twintig jaar 'Candlelight'	4
Kort nieuws	9
Zeezendernieuws door John Wendale	10
Radio Baccara, België	13
Kleine advertenties	16
De radio van Willem van Kooten	17
RCD-actie in Amsterdam-Noord	19
Lidmaatschapsbon	20
M.V. Nannel: exclusieve foto's	22
Vervolg zeezendernieuws	24
Kort zeezendernieuws	25
Het vervolg op een legende: van A-77 tot	27
Het raadsel van Rudy Crossman	28
Geluid als probleem: De MBI 24-A	30
DX-rapporten	34
Monique 963: berichten van boord	35
FRM-brieven	36
Actie bewaarmappen FRM	37
De creatieve eieren van Rob Stenders	38
Tot zover	41

Foto voorpagina Jan van Veen: Kippa

FRED KORTHAGEN GEEFT RADIO-KURSUS

Fred Korthagen (37) geeft bij het AVS in Utrecht een radiokursus die verspreid is over 16 avonden. Verschillende manieren van interviewen, techniek, montage, de voor- en nadelen van commerciële radio, – het wordt allemaal behandeld.

„Stel je voor, je werkt bij een lokale omroep en je moet een reportage maken over een of andere fabriek. Bij het verlaten van de poort krijg je dan een pennensetje mee naar huis. Zo van 'hé, leuk dat u er was'. Dat setje zou je aannemen. Maar nu maak je een reportage over een reisbureau dat stunt met reizen naar Tunesië. Krijg je een reis aangeboden zodat 'je daar zelf even kan kijken'. Als ik dit verhaal vertel voelen de meeste mensen al nattigheid. Toch is het belangrijk; waar ligt je grens, hoe onafhankelijk werk je? Ik vind dat dit soort dingen ook in een cursus behandeld moeten worden.”

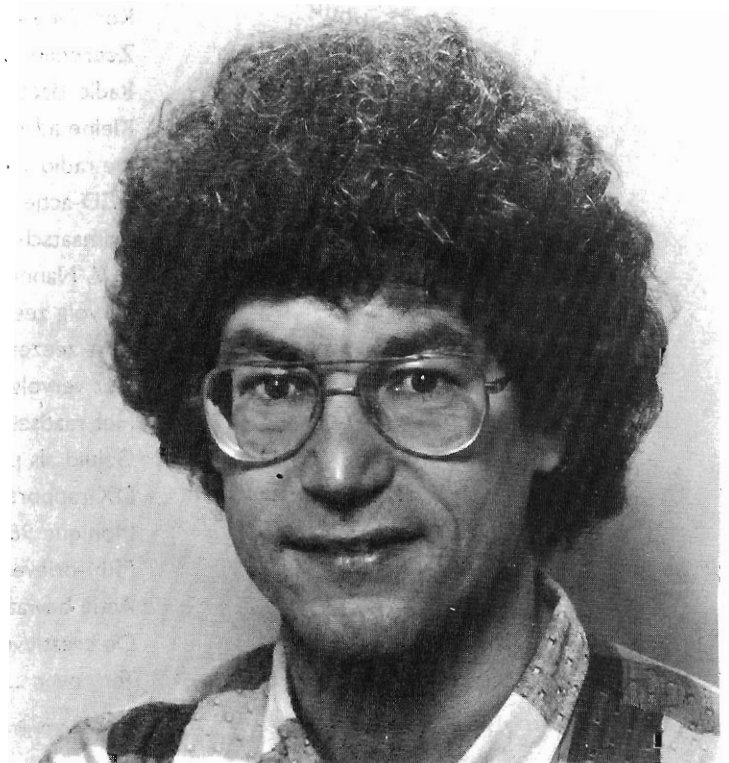
Aan het woord is Fred Korthagen, 37 jaar. Bij het Audio Visueel Centrum (. . . met een 'S' ligt het beter in het gehoor . . .) in Utrecht geeft hij een radiokursus in 16 avonden. „Die cursus is ontstaan door de behoefte van de 'Domroep' (lokale omroep in Utrecht -JvB). De werkelijke start-datum leek te naderen en men begon het gemis aan opleiding te merken. Zij kwamen bij het AVS omdat ze er zelf geen ervaring mee hadden. Ik ben gewoon via een advertentie binnengekomen.”

Fred Korthagen werkt aan de Universiteit van Amsterdam. Sinds jaren is hij daarnaast geïnteresseerd in radio. „Mijn vroegste herinnering was de watersnoodramp in 1954. De hele dag zaten we aan de radio gekluisterd en dat fascineerde enorm, zo'n kastje waar een hele wereld uitkwam. Dat heb ik eigenlijk altijd gehouden. Ik heb overal wel wat gedaan met radio.

Dan zit je op een gegeven moment in dat wereldje. Het leek me altijd al leuk om de twee pijlers uit mijn bestaan – onderwijs en radio – te combineren. Dat lijkt nu aardig gelukt. Bij de start hadden we eigenlijk in het achterhoofd dat de cursus alleen bedoeld was voor medewerkers van de Domroep. Aangezien de start daarvan al jaren uitblijft is het karakter er langzaam 'opener' van geworden. Iedereen is nu welkom. Bij de eerste reeks hadden we 50 aanmeldingen en maar 12 plaatsen. Nu hebben we via een wachtlijst de mensen die afgevallen zijn bij het loten ook kunnen helpen. Loten, ja, want anders moet je moeilijke sollicitatieprocedures verzinnen, daar zagen we geen gat in.”

„Het is een basiscursus. In principe hebben de mensen

nog nooit achter een microfoon gezeten. Dan, in 16 avonden, behandelen we de basistheorie. Diverse manieren van interviewen, montage, het muziekprogramma, commerciële radio, noem maar op. En dat behandel ik dan liever door het eerst te doen, en daarna de theorie te behandelen. Vooral veel doen, daar leer je van. Na zo'n cursus kun je natuurlijk niet verwachten dat de mensen meteen volledige radiomakers zijn, dat kan nu eenmaal niet in 16 avonden. Wel hebben we soms cursisten die al ervaring hadden bij een ziekenomroep of piraat. Die zeggen van 'goh, bij het werk wat wij doen rommelen we altijd maar wat aan en nu krijg je het allemaal eens op een rijtje'. Je ziet ook dat die mensen echt heel veel oppikken. En heel snel. De meeste cur-

Fred Korthagen

TOP FORMAT'S

NIEUWE

'87 DEMO-CASSETTE

Kant A: De nieuwste en meest trendy nationale en internationale jingles
Kant B: Een spektakulair aantal voorbeelden van superspots (donuts, gesproken, snowballs, etc. etc.)

- + EXTRA 7 swingende nationale en internationale jingles
- Superchroomdioxide cassette!
- Stuur / 25; naar Postbus 6040, 2001 HA Haarlem/Holland.
- Of stort / 25; op Postbank nr. 4149494 t.n.v. Top Format Prod. BV.

TOP FORMAT productions b.v.

De succesformule voor radio in de Benelux.

POSTBUS 6040, 2001 HA HAARLEM/HOLLAND, TEL. 023-320640/310522, TELEX 41605 TKOM/TOP, TELEFAX 315473

sisten zijn heel erg gemotiveerd. Zo heb ik nu een avond die we hadden ingeruimd voor 'het op pad gaan' ingeruimd voor iets anders. De mensen vonden dat ze dat 'op pad gaan' wel in hun eigen tijd konden doen. Nu behandel ik op die vrijgekomen avond het confrontatie-model, een manier van interviewen. Je ziet heel vaak dat als mensen met een bekende nederlander of een politicus praten, dat ze niet echt harde vragen durven stellen. Dan hebben ze iets van 'goh, dat die aardige man met mij wil praten . . .'. Ik vind dat fout. Ik vind dat ze juist wel harde vragen moeten kunnen stellen."

Aangezien de start van de Domroep op zich laat wachten is er voor de cursisten niet direct een mogelijkheid om het geleerde in praktijk te brengen.

„Klopt. Dat probeer ik zoveel mogelijk te ondervangen door ze op andere mogelijkheden te wijzen, ziekenom-

roepen enzo. Een tijd geleden was er hier een hele leuke meid die echt wat in zich had, echt kwaliteiten. Die was werkloos en hoopte enorm op de start van de Domroep. Toen die maar uitbleef, is ze akkoord aan het solliciteren geslagen en ze is nu tekstverwerkster. Ze wil helemaal totaal niets meer met radio te maken hebben, en dat is natuurlijk doodzonde. Daar moet je enorm voor oppassen, dat je positief blijft. Voor je het weet zit je met z'n allen te kniezen 'omdat het toch niets wordt'. Maar, toegegeven, dat is het zwakke punt van deze cursus, er is nog geen perspectief om ook daadwerkelijk radio te maken. Toch denk ik dat lokale radio toekomst heeft, als het maar niet al te veel wordt toegewerkt door Den Haag."

De vraag of je nooit je beroep van radio hebt willen maken ligt voor de hand.

„Ik heb een keer heel concreet te maken gehad met dat

dilemma. Toen werd ik door Leo van der Goot en Ferry de Groot gevraagd om een proefband te maken voor Noordzee. Dat moest een programma worden om de huisvrouwen 'op te geilen', 's morgens. Toen ik die band net had gemaakt, had ik vreselijk de zenuwen. Stel je voor, ik was toen al vier jaar met mijn wiskunde-studie bezig, en dat zou betekend hebben dat ik gewoon had moeten stoppen. De beslissing is mij toen uit handen genomen omdat Alfred Lagarde, die tegelijk met mij solliciteerde is aangenomen. Achteraf gelukkig. Want als ik heel eerlijk ben verdien ik nu een vorstelijk salaris wat ik nergens met radio-maken kan verdienen. Ik heb nu een punt bereikt dat ik het wel best vind om radio als hobby te houden."

Jeroen van Baaren

AVS, Ganzenmarkt 14,
Utrecht. 030-316824

"Ik b en Candlelight, en ik alleen"

Jan van Veen begon in 1967 bij Radio Veronica met het gedichtenmuziekprogramma Candlelight. Vanaf '75 komt het programma tot ons via de AVRO-microfoon. Enkele korte onderbrekingen niet meegerekend bestaat het programma nu twintig jaar. En Van Veen (42) kan er niet genoeg van krijgen. Als het aan hem ligt, gaat het nog jaren door. Gesprek met de maker van Candlelight over Candlelight. "Ik heb al moeite met Sinterklaas-rijmen."

Hoeveel brieven ontvang je per week?

"Zo'n tweehonderd. Soms minder, maar er zit ook wel eens een weekje van vierhonderd tussen. Het ligt er een beetje aan of ik de mensen heb gevraagd te schrijven. Ik probeer alles wat binnenkomt zo snel mogelijk te verwerken. Vroeger wilde ik de achterstand nog weleens laten oplopen. Tegenwoordig dwing ik mezelf de prullebak wat makkelijker te vullen. In het verleden, was het continue: dat bekijk ik volgende week nog een keer. En dan reikten de stapels gedichten al gauw tot aan het plafond. Nu is de regel: zes weken na ontvangst moet een geschikt gedicht in de uitzending zijn geweest. Als ik die grens niet trek, zit ik in de zomervakantie met de kerstgedichten. En dat is nu ook weer niet de bedoeling."

Hoe reageerden de Veronica-collega's toen jij in '67 met Candlelight begon?

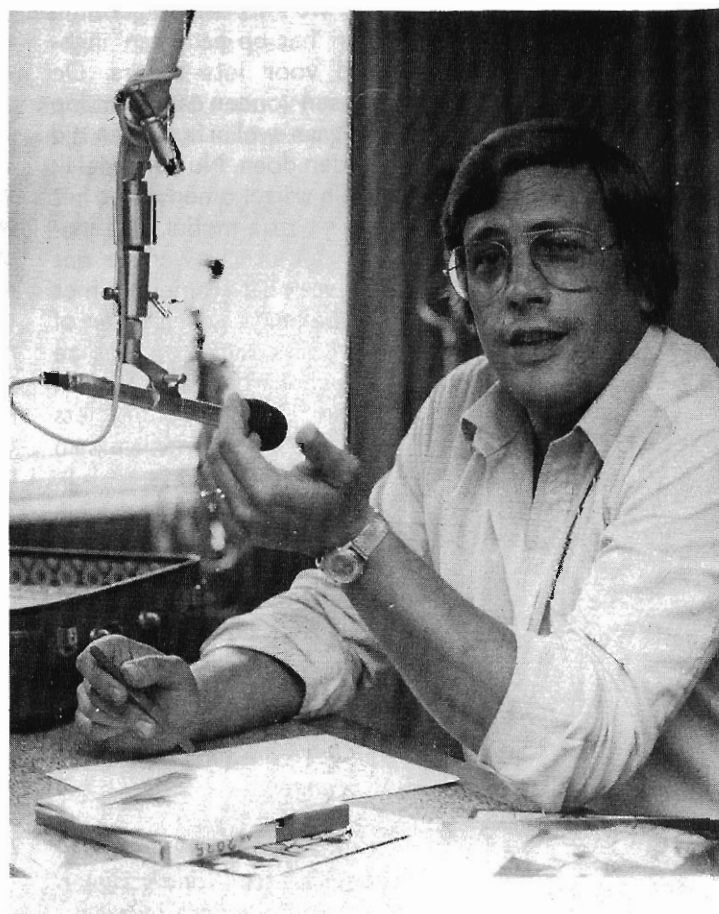
"De dj's moesten er wel om lachen, zo'n mal en gevoelig programma vol romantische teksten over verloren liefdes en blijdschap. Maar de collega's keken raar op, toen de respons op het programma enorm was. Honderden brieven per week, jongen. Ongevoelbaar."

Hoe verklaar je het succes, waar geen einde aan lijkt te komen?

"De kracht van het programma is natuurlijk dat het 't enige in zijn soort is. En de muziek die ik draai, hoor je verder bijna nergens. Ik denk dat de mensen daar van houden, omdat ze ook wel eens moe worden van al die stampplaten die er overal gedraaid worden."

Sinds de eerste uitzending van het programma gebruik je tijdens het voorlezen van de gedichten dat muziekje van Montovani 'Green Sleeves'. Niet eens tijd voor wat nieuws?

"Nou, ik heb ook weleens wat met een ander muziekje gedaan. Maar na afloop dacht ik dan toch: nee, dit is het niet. Dus ik laat alles maar mooi bij het oude."

„Oké, ik doe het ook voor mezelf . . .”

foto AVRO

Succes is verzekerd, maar hoelang wil jij hier nog mee doorgaan? Tien, twintig jaar?

„Ik heb echt geen idee. Zolang ik er zin in heb, ga ik rustig verder. Pas op het moment dat ik met de pest in mijn lijf iedere week naar de studio rijd, dan pas zal ik op de AVRO-burelen roepen: jongens, het is afgelopen. Maar zover is het nog lang niet.”

Hoe komt het dat je het zo lang volhoudt?

„Ik ben al jaren geleden naast radioprogramma's maken wat anders gaan doen. Candlelight is niet mijn belangrijkste werk. Ik heb het 'radio-gebeuren' indertijd langzaam afgebouwd. Want dag in dag uit programma's presenteren en afkondigen – nee, ik moet er niet aan denken.”

Wat doe je nog meer?

„Ik sta aan het hoofd van een im- en exportbedrijf. We doen in textiel. Geen kleding, maar sokken voor dames en heren, panties, slipjes, klosjes garen, allerlei soorten elastiek, noem maar op.”

Een opmerkelijke combinatie: romantische gedichten voorlezen, en baas zijn van een textielfirma.

„Het is maar net hoe je er tegenaan kijkt. Maar het is waar, het zijn twee uitersten: aan de ene kant een programma met een sfeer van lief zijn voor elkaar, en aan de andere kant een hard zakelijk bedrijf. Voor Candlelight verplaats ik me in een ander 'ikje'. Toch maak ik het programma niet voor mezelf, zeker niet. Ik maak het voor de mensen.”

Alleen voor 'de mensen'? Dat geloven we niet.

„Nou ja, oké, ik doe het ook voor mezelf. Maar dan op de manier van: ik wil het zo goed mogelijk doen. Dat is mijn uitdaging.”

Maar hoe hou je het nu al twintig jaar vol? Ben je een poëtisch type?

„Helemaal niet. In mijn vrije tijd komt het ook niet van gedichten lezen of schrijven. Het laatste zou ik ook niet kunnen. Ik heb al moeite met Sinterklaas-rijmen. Candlelight is voor mij wel een mo-

gelijkheid om een beetje de rem te zetten op de snelheid van het gewone leven. Toch is het programma niet meer dan een hobby voor me. Radio heb ik altijd leuk gevonden, en natuurlijk is het leuk om een hoge luisterdichtheid te halen. Ik trek zo'n zeshonderdduizend mensen. En tweehonderd brieven per week, hè.”

Hoeveel van die brieven kun je voor de uitzending gebruiken?

„Een fractie. Dat komt door de beperkte zendtijd. Maar ook omdat het leeuwendeel van de gedichten slecht is geschreven, of alleen maar een boodschap is van Pietje aan Marietje. Dan is het niet geschikt voor de uitzending. Van de tweehonderd zijn er naar mijn smaak tien te gebruiken. En er is plaats voor vijf. Ik zou wel tien gedichten kwijt kunnen, maar dan moet ik minder platen gaan draaien. En dat wil ik niet, omdat ik weet dat zeker de helft van de mensen luistert voor de muziek. Trouwens, vijf gedichten *life* voorlezen, op de juiste manier, op de juiste

NIET VAN DEZE WERELD!!
EIGENLIJK TE WAANZINNIG!!
en vooral KOM-KOMMERCIEEL!!

DE NIEUWE:

DEMO '87
cassette

- * met nieuwe voorbeelden van gezongen en gesproken reclamespots.
- * fragmenten uit recente jinglepakketten
- * Voorbeelden van TREND-JINGLES zoals samplers, trickers en Crazy jingles
- * ook voorbeelden van SHOUTS, JOCKSINGS, whispers, voice-overs, promospots, fillers, inserts etc.

en als extra kado:

**30 GRATIS PROGRAMMA
EFFECTEN**

Bestel nu de democassette 1987 van:

ZIAJA & DORST
van idee tot eindprodukt

HOE BESTEL IK EEN DEMOCASSETTE????????????

- * met 30 GRATIS programma-effecten
 - * in dolby/stereo superchroomdioxide
 - * recente voorbeelden van spots en jingles
- STORT f 15,- OP POSTGIRO NR. 5567950 OF
STUUR f 15,- NAAR:

**ZIAJA & DORST, MIQUELSTRAAT 124^B
2522 KV DEN HAAG, TEL.: 070-999225**

Vertegenwoordiging in België: Intro music 011 - 254883

toon – dat vind ik al een hele klus hoor.”

Hoe selecteer je?

”Dat gaat verbazingwekkend snel: dat is niks, ook niks, wel aardig, niks, heel goed. Zo gaat dat. Door de jaren heen heb ik daar een aardig gevoel voor ontwikkeld. Wat niet bruikbaar is, wordt meteen terzijde gelegd. Helaas, het is niet anders.”

Waar schrijven de mensen over?

”Ze zijn tegenwoordig niet alleen met liefdesperikelen bezig. En ook ik heb tegenwoordig wel oog voor wat andere dingen. Vroeger was het ruim negentig procent over liefde en verhoudingen, en tien procent varia. Nu is dat percentage liefde teruggelopen tot zeventig, en de resterende dertig gaat op aan ondermeer angst, oorlog en hongersnood. Als er ergens een grote ramp is gebeurd, merk je dat meteen aan de inzendingen.”

Waar haal je de platen vandaan?

”Ik heb alle muziek thuis staan. Dat is lekker handig. Ik kan het misschien wel bij de NOS-fonothek lenen, maar dan zijn platen er niet, of de kwaliteit is niet meer zo goed. Ik vind dit wel handig. Ik kijk thuis in de kasten, en ik ben weer klaar.”

Ben je ooit geassisteerd bij het maken van Candlelight?

”Nee, ik stel het programma samen, ik presenteer het, ik ben m'n eigen technicus en regisseur. Prima zo. Ik ben Candlelight, en ik alleen.”

Vind je dat het kan om met

een Candlelight-stem en Candlelight-muziek op de radio in de STER-reclame koelkasten van het merk 'Marynen' aan te prijzen?

"Ach, het reclamebureau vond dat een leuk idee. Zo gaan die dingen. De AVRO-leiding heeft er niets van gezegd. Trouwens, ik ben free lancer."

Maar kun je het maken. Neem je op die manier niet alle serieuze luisteraars van Candlelight op de hak?

"Nou, zo diep heb ik daar eigenlijk nooit over nagedacht."

Edwin Kopper

„Zo gaan die dingen.”

HITSIGNALLEN!!!!

MAARTEN PETERS
5202
FACTORY MAN
MAARTEN PETERS & The Dream

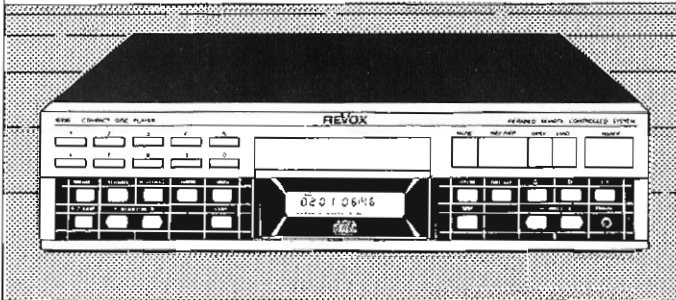
CAPTAIN COCKTAIL
5196
CAPTAIN COCKTAIL
STOPTALKINGNASTY
STOPTALKINGNASTY
MAXI-SINGLE ms254

FRANK AFFOLTER
5211
Miracle FRANK AFFOLTER
NATUURLIJK

STUDER REVOX

B 226 compact disc speler
Wie een REVOX cd speler koopt, kiest daarmee het technologische concept van de toekomst. De nieuwe digitale 16 Bit viervoudige oversampling techniek schakelt stoofrequenties boven de helft van de samplingwaarde uit.

De 19 programma-stappen maken een breed scala van programmeer-varianties mogelijk. De B 226 beschikt over audio-uitgangen met vast en variabel niveau. Twee verdere uitgangen staan ter beschikking, zoals: CD-Graphics, CD-ROM en digitaal kopiëren.

STUDER REVOX

B 77 MK II bandrecorders
REVOX heeft als één van de grootste bandrecorderfabrikanten ter wereld op professioneel gebied een respectabele voorsprong verworven.

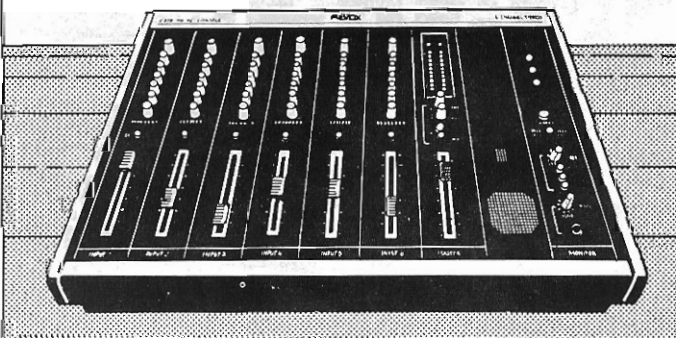
De constructie van de bandrecorder is gericht op het ontzien van de band. De band kan standaard met een snelheid van 9,5 cm en 19 cm/sek. worden afgespeeld. Er zijn 56 versies leverbaar: van 2,38 tot 38 cm/sek. Iedere snelheid is traploos $\pm 10\%$ regelbaar.

STUDER REVOX

C 279 mengtafel
Met de C 279 biedt REVOX een mengtafel voor amateur en professioneel gebruik. Schuifregelaars met een bijzondere lange

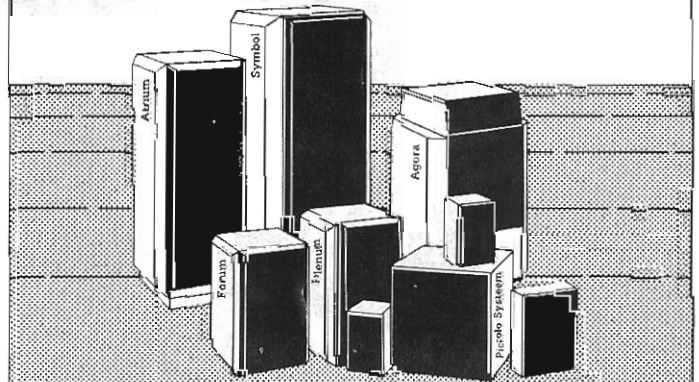
regelweg en de spanningsgestuurde niveauregeling in V.C.A. technologie zijn slechts twee voorbeelden van de constructie. Als opties zijn onder meer een dbx ruis-onderdrukkingseenheid en faderstart verkrijgbaar.

STUDER REVOX

Luidsprekerboxen:
De gouden greep van REVOX heeft haar luidsprekerserie volkomen vernieuwd.

Gebruikmakend van de hedendaagse digitale technologie, is men bij REVOX erin geslaagd een eigen stijl te onwikkelen op luistergebied. Design en perfecte afwerking leggen evenveel gewicht in de schaal als techniek en optimale weergave.

Waar ligt de grens tussen concertzaal en REVOX???

REVOX: als het echt héél goed moet zijn.

heynen

Vraag vrijblijvend de lijst van REVOX dealers.
Heynen Audio Video bv
Postbus 10, 6590 AA Genneep, tel.: 08851-96260

Tussen wal en schip door John Wendale

HET WANKELE BESTAAN VAN DE ZEEZENDERS

Ook deze maand valt er maar weinig positiefs te beleven in zeezenderland. Caroline, Monique en Laser zijn er wel, maar eigenlijk ook niet. Steeds minder mensen hoor je enthousiast roepen over de drijvende popstations. Met de een gaat het nog slechter dan de ander. Ze sukkelen maar door zonder dat er iets verfrissends, iets nieuws gebeurt. Ook de 'big offshore boom' die we allemaal verwachtten lijkt nooit te komen en, concurrentie van officiële zijde is in de maak.

HOE LANG NOG?

De toekomst van de stations is in hun eigen handen, want ondanks alle ontwikkelingen in Engeland (waarover in deze aflevering meer) zouden de offshore zenders een eigen plaats kunnen behouden bij heel wat luisteraars. Maar dit vraagt om creativiteit, inventiviteit, en goed management. Helaas moeten we constateren dat deze criteria in de meeste gevallen voor de huidige Noordzeeprojecten niet opgaat. Nieuws blijft er echter wel.

LASER LEEFT OP LEGENDE

Zolang Laser Hot Hits weer terug is, heb ik nog nauwelijks het sprankelende en verfrissende gluid gehoord dat we in de voorgaande periode van het station gewend waren. Wie zich nog steeds afvraagt hoe dat komt heeft tot nu toe oog- en oorkleppen opgehad, want het ligt er allemaal duimendik bovenop. Het grootste probleem is natuurlijk weer geld. Door de 'armoetroof' aanpak werd gestart met de 'Mickey Mouse Masten', die er, nadat iedere leek dit voorspeld had, binnen de kortste tijd bijna totaal afgevaaid waren. Gevolg: een signaal dat alleen op de Ross Revenge klinkt zoals het zou moeten.

Hoewel voortdurend wordt gezegd dat de nieuwe masten

in aantocht zijn, of zelfs in aanbouw, begint het er nu toch echt op te lijken alsof dit nooit gebeurt. De enige hoop is, dat de Laserorganisatie tegen een poenig type oploopt die een avontuurtje op zee wel ziet zitten en tegen zijn vrienden kan pochen bezitter te zijn van het legendarische popstation. Er is dan ook maar een redding mogelijk en dat is, dat het schip aan een club wordt verkocht met verstand en geld. Het vaartuig zou dan naar een haven gevaren moeten worden, zodat er een echt zendschip van gemaakt kan worden. Hetgeen betekent: Een goede verticale mast, een koppeling van de twee 20 kw zenders tot 40 kw AM, de zandbak die als ballast onder in het schip is gecreeerd volstorten met beton (we hebben een goed voorbeeld wat er met bewegende ballast gebeurt als we

naar de gezonken ferry boot kijken), een goed anker en natuurlijk nieuwe generatoren met een ruim vermogen. Naast de AM-zender zou een FM-bak welkom zijn voor een tweede station. Maar ja, wie begint hieraan? Wanneer Laser H.H op deze wijze door gaat, zal helaas alleen de legende overblijven...

DAY EXIT

Het was Robby Day die de eer aan zichzelf gelaten had om te verklaren dat hij bij Laser was opgestapt. Helaas voor hem weten we beter. Robby is aan de kant gezet als European General Manager van Radio Waves Inc. vanwege wanprestaties en loslippigheid. Kennelijk is Laser ook verlost van Paul Dean (May) die niet meer te horen is en die ook aan land niets meer in de melk te brokkelen heeft. Het Amerikaanse manage-

The communicator

ment heeft (en dat was nodig ook) de touwtjes aangetrokken. Uit dit alles blijkt nog eens overduidelijk dat het niet Chris Carcy is, die als big man achter de schermen opereert; daarvoor wordt het geheel te amateuristisch begeleid. Verder kan worden opgehelderd dat Brendy Lee en Jessie Brandon niet een en dezelfde zijn. Jessie werkt op dit moment voor een station in de Rocky Mountains. Hoewel de meisjes een gelijke stem bezitten, is er een wereld van verschil in de presentatiekwaliteit. Jammer voor Brendy. John Catlett, die opnieuw general manager is geworden voor Laser, vertelde mij dat hij zich voorlopig alleen met de werving van deejays bezig houdt. Of hij er nog andere taken bij gaat doen hangt – zoals hij zei – van de fondsen af. John heeft echter wel plannen om naar Europa te komen. Het ligt in de bedoeling een perscampagne te houden. Over de inhoud hiervan wenste hij nog niets te zeggen. Verder vertelde hij alleen weer bij het project te zijn gekomen omdat er blijkbaar nog ontzettend veel goodwill voor het station bestaat, zowel bij de luisteraars als bij reclamebureaus en platenfirma's. De drienieuwste jocks die Catlett aantrok zijn Joe Perry, Tim Curry en Bill Reed. Zij doen overigens vreselijk hun best aan boord. Maar wie kan het horen?

ENGELAND WIL WEER GROTER WORDEN

Op dit moment (nog?) koesteren de beide zendschepen, de Ross Revenge en de Communicator, zich in de redelijk rustige wateren van het Knock Deep, zo'n 14 mijl uit de kust van het Britse Essex. Daar, tussen de beschutting van de zandbanken in de Theemsmonding is het een redelijke veilige plek wanneer de Noordzee haar temperament laat gelden. Natuurlijk, het gaat ook op die plek wel eens fout en soms zijn die zandbanken, die anders de

golfslag temperen, een gevaar. Want zit een schip eenmaal op zo'n zandplaat dan zou het er wel eens op kunnen blijven plakken en in het ergste geval in tweeën breken, zoals dat in 1980 de Mi Amigo overkwam. Je zou dus 'Pirate Alley' misschien wel de minst gevaarlijke positie kunnen noemen om het anker neer te laten voor 'Naughty Wireless'.

Wet (Territorialeal Sea Bill)

Het ziet er naar uit dat de Britse autoriteiten hier een stokje voor willen gaan steken. In het diepste geheim is er de laatste maanden door Londense overheidsambtenaren een wetsvoorstel in elkaar gedraaid om het de stations in het Knock Deep zeer lastig te maken. Er ligt nu een voorstel klaar om in het Engelse parlement te worden besproken, om de Britse territoriale wateren uit te breiden. Momenteel is er sprake van een 3 mijls zone die geldt als Brits grondgebied; na die 3 mijl volgen nog 9 mijl ('Contiguous Zone') waarin de Engelsen allerlei zaken in de hand hebben. De in totaal 12 mijl vormen tevens de Engelse 'Fishery Zone'. In de zogenaamde 'Contiguous Zone' (9 mijl voorbij de eerste drie vanaf de kust) kunnen instanties als bv. de Marine en de douane ieder schip aanhouden voor controle op papieren, zeewaardigheid, smokkel, verboden wapenbezit e.d. Zelfs wanneer een schip, op verdenking van illegale activiteiten, in die 9 mijls zone wordt achtervolgd, mogen Marine of douane ook na dit gebied in Internationale wateren de achtervolging voortzetten, tot aanhouding is gerealiseerd. Nu echter ligt er een voorstel om die 3 mijls zone uit te breiden tot een 12 mijls zone. Wat op dit moment echter niet duidelijk blijkt is, of na deze voorgestelde 12 mijl territoriale wateren ook nog een 'Contiguous Zone' volgt van opnieuw 9 mijl. Als dit zo zou

zijn, dan zouden de zendschepen voortaan 23 mijl (voor de veiligheid 2 mijl verder) uit de kust verankerd moeten liggen. Dit betekent in volle zee. Ik denk dat we dan Offshore Radio wel kunnen vergeten. Verder lijkt mij dat een ligplaats, vergelijkbaar met die op de huidige afstand tot de kust – ook in verband met de nieuw voorgestelde wet – niet tot de mogelijkheden zal behoren. Al zou er zo'n 14 mijl vanaf het Engelse strand voor anker worden gebleven, dan nog ligt men binnen het bereik van 'The Arm of the Law'.

KIJK NOU EENS!

Want het zit er dik in dat men niet alleen voorstelt om de 9 mijl 'Contagious Zone' in te lijven tot Brits territorium, maar dat er ook een nieuwe contagious zone van 9 mijl aan wordt geknoopt. Het zou dan zeer eenvoudig worden voor de Britse autoriteiten om zeezenders binnen te halen. Als volgt zou dan te werk gegaan kunnen worden: men (bv. de douane) komt voor inspectie aan boord (dat moet in die zone worden toegestaan) en roept plotseling uit; „Kijk nu eens wat we hebben gevonden”. En vervolgens laat men een pakje met drugs zien. Of dat daar nu werkelijk gevonden is of het werd met vooropgestelde bedoelingen meegenomen doet niet ter zake. Het schip kan dan worden aangehouden en voor inspectie worden meegenomen naar een haven. En eenmaal aan de ketting, komt het daar natuurlijk nooit meer vandaan. Natuurlijk zou je mij kunnen betichten van het feit dat ik insinueer dat de Britse autoriteiten dergelijke oneithische handelingen zouden verrichten. Dat kun je niet, want ik schilder slechts een theoretisch geval. Maar dat dit gevaar kennelijk bestaat wordt al tijden bewezen, omdat de zendschepen niet 3 of 5 mijl uit de kust liggen maar 14.

Lees verder op pag. 24

maxell® audio Er is een verschil tussen muziek horen en muziek beleven. Dat laatste gebeurt pas wanneer je niet meer door flutter, ruis en drop-outs wordt herinnerd aan de harde technische werkelijkheid. Muziek beleven – een sensatie die maar weinig merken je kunnen geven. Misschien zelfs maar één: Maxell. Als je Maxell eenmaal hebt beleefd, klinkt zelfs de prijs je als muziek in de oren...

WIJ DE TECHNIEK, JIJ DE SENSATIE.

MAXELL THE TAPE

MAXELL AUDIO CASSETTES STAND NORMAL: UR, UD I, XL I, XL I-S, STAND HIGH: UD II, XL II, XL II-S, STAND METAL: MX

RADIO BACCARA: AL ZES JAAR LANG EEN SUCCESSTORY

In het ondoorzichtige woud van – al dan niet lokale – radio's met een door de Belgische regering afgegeven zendvergunning, vindt men af en toe toch enkele stations die uit de grijze, naamloze massa springen. Stations die weten waar ze mee bezig zijn. Zo stond in een vorige aflevering van het FRM een reportage over radio Antigoon in Antwerpen. Antwerpen, de grootste stad in het Vlaamse land, heeft zo ongeveer 40 lokale radiostations. In de andere Vlaamse provincies is de wildgroei niet zo enorm. Daar is meer duidelijkheid, en is het kaf van het koren gescheiden.

In het Belgisch Limburg situeren zich een tiental radiostations waarvan je gerust mag stellen dat ze weten waar ze mee bezig zijn. Radio's die elk, op wat voor manier dan ook een eigen gezicht hebben. Een daarvan zendt uit in Sint Truiden en omstreken, veilig opgeborgen onder de paraplu van Cobra (ooit in het leven geroepen door de regionale krant Het Belang van Limburg). Dit radiostation is vernoemd naar een roos: Baccara.

SPELEN

Het begon allemaal ruim zes jaar geleden. Enkele enthousiastelingen gingen niet meer akkoord met wat er op de nationale BRT-zenders werd uitgezonden en besloten – met veel animo – zelf iets op te starten. Dit mede omdat het toendertijd in België nu eenmaal 'mode' was om voor lokale radio te spelen.

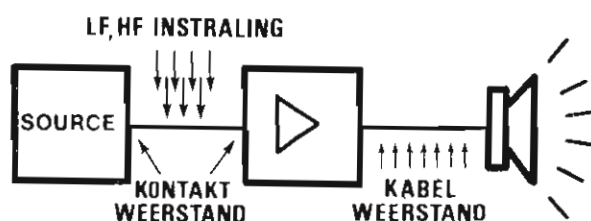
Baccara was geboren. In het allerprilste begin zond men slechts enkele uurtjes per dag uit, vanuit een caravan die toevallig net buiten de limburgse grenzen en binnen het Brabantse jurisprudentiegebied viel. Dit omdat men daar indertijd toleranter was. Al spoedig werd gezonden vanuit de provincie zelf. De eerste maanden was het tasten en zoeken. Vrij snel echter

was de populariteit van radio Baccara op de 100.4 een gegeven. Zo populair zelfs, dat dit station in feite nooit last heeft gehad van de gerechtelijke instanties. De periode dat ze zonden vanuit een caravan heeft tien maanden geduurd; daarna was de pioniersperiode over. Nog voor haar eerste verjaardag moest

radio Baccara al omzien naar een betere en ruimere accommodatie. Vervolgens besloot radio Baccara post te vatten in het centrum van Sint Truiden. Op dat moment kon eigenlijk pas goed worden begonnen aan de grote doorbraak: de verovering van het luisterpubliek in groot Sint Truiden.

HET GELUID UIT JE STEREO KETEN WORDT BEPAALD DOOR DE SLECHTSTE VERBINDING DAARIN !!

DOE ER WAT(T) AAN !!!

SUPER LOW NOISE KABEL

1 aderig F 2,35 P/m
2 aderig F 3,70 P/m

verkrijgbaar in rood groen en blauw

LUIDSPREKERKABEL

rd/zw 2x2,5² F 2,75 P/m
"monster" 2x4,0² F 4,00 P/m

VERGULDE TULP (CINCH)

plug rd/zw F 12,50 P/s
chassisdeel F 4,75 P/s

NEUTRIK 3-POLIG

plug male F 7,15 P/s
" female F 8,60 P/s

muco amsterdam bv
ELEKTRONICA- EN COMPUTERONDERDELEN

Bilderdijkstraat 116-118
1053 KZ Amsterdam
Tel. 020 - 183781

PERFECTIE

Zes jaar later is het in feite een succes-verhaal wat verteld zou moeten worden. De verantwoordelijken blazen echter niet hoog van de toren. De mensen die 24 uur per dag radio maken weten best waarmee ze bezig zijn, en weten ook dat de manier waarop ze radio maken nog niet perfect is. Dit mede gezien het feit dat deze branche van het mediavak nog zeer jong is. De man waarmee alles bij radio Baccara in Sint Truiden begon is Jef Croughs, voorzitter van de Vereniging zonder Winstoogmerk. Hij was vroeger en is nu het gezichtsbepalende figuur van Baccara. „Als ik terugkijk op de lange weg die Baccara nu heeft afgelegd, durf ik te stellen dat we het er niet slecht hebben afgebracht... integendeel. De medewerkers van het eerste uur zijn bijna allemaal nog van de partij. We zijn onlangs voor de derde keer verhuisd naar een nog grotere accommodatie, en nu – begin 1987 – moeten we alweer omkijken naar een grotere behuizing. We zijn eens te meer uit onze kleren gegroeid.”

Lokale radiostations kunnen natuurlijk niet alleen van de stickerverkoop leven.

„Natuurlijk niet. We zijn, beetje bij beetje, heel schuchter begonnen met publiciteit op lokaal niveau. Reclame voor de winkel op de hoek, allerlei culturele en sportieve manifestaties, – dat soort dingen. Trouwens, vrij vlug al bleek dat we wat de reclames betreft onze adverteerders kwaliteit moesten leveren, wilden we overleven. Toen 'Het Belang van Limburg' Cobra opstartte en naar de lokale stations toe kwam hebben we dan ook geen enkel ogenblik gearzeld om ons daar bij aan te sluiten. Wat Cobra is? Dat is een organisatie die de reclameregie doet en daarnaast steun geeft bij de verwerving van nieuws.”

Hier hebben wij niets aan toe te voegen

48 (of 58 als je heel stelt) beslist een goede keus.

Conclusie
De Teac 48 is een degelijk geconstrueerde acht-sporen machine met tal van nuttige voorzieningen die op de voorganger, de 80-8 ontbreken. Aangezien de prijs nauwelijks hoger is dan die van de 80-8 toen, mag je concluderen dat deze recorder veel waar voor het geld levert. Voor de gemiddelde amateur is deze recorder misschien minder interessant, voor min of meer professionele toepassingen vooral wanneer er met beeld gesynchroniseerd moet worden verdient de 48 alle aandacht.

Alle recorders hebben een SMPTE Sync connector, waardoor ze via een synchronizer met andere recorders kunnen worden gesynchroniseerd.

De Tascam 40-serie van Teac:
48 8-sporen op 1/2"
44 4-sporen op 1/4"
42 2-sporen op 1/4"

TASCAM

lexicon

MRL

SWITCHCRAFT

Urei

AEG Nederland NV

Voor inlichtingen en verkoopadressen AEG-Telefunken Ned. N.V.,
Afdeling Professionele Audio- en Videotechniek,
Aletta Jacobslaan 7, 1066 BP Amsterdam,
tel. 020-5105/486-5105/483-5105/473.

LOKAAL NIEUWS

De lokale radiostations in België zijn volgens de wet verplicht om niet alleen muziek te draaien. Ook moet aan de ontwikkeling van de luisteraars gedacht worden. In de wetteksten staat ondermeer dat elke zender aandacht moet besteden aan kulturele informatie en lokaal nieuws. Baccara heeft zich hiermee, vanwege een duidelijke behoefte vanuit de luisteraars, al lang voor de officiële erkenning beziggehouden. „In de beginperiode van radio Baccara hadden we een hele ploeg mensen die de hele dag alleen maar bezig waren met het vergaren van slechts enkele minuten nieuws. Nu is 'Het Belang van Limburg' in dit gat van de markt gesprongen. Dankzij hen krijgen we het nieuws kant en klaar via de telex binnen, zo'n half uur voor de uitzending. Onze mensen hebben nu dan ook meer tijd om achter louter lokaal nieuws aan te gaan. Op dat gebied zijn wij eigenlijk

de enige die die taak adequaat kan invullen.”

De programma's bij radio Baccara worden al jaren volgens hetzelfde stramien uitgezonden: Van 's morgens zes uur tot middernacht gaan de live-uitzendingen de lucht in. De zes nachtelijke uren worden ingevuld door vooraf opgenomen 'middle-off-the-road' muziek.

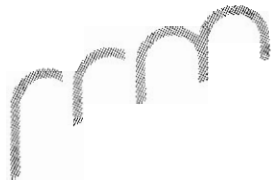
„Die 'middle off the road' muziek kom je overdag niet in die vorm tegen. Onze programmaleider houdt zijn 40 medewerkers goed in de hand, en zorgt er voor dat ze zich aan het format van Baccara houden. We willen ons image niet verliezen. Dat zouden de luisteraars ook niet accepteren”, zegt Jef Croughs.

CIJFERS

Het Belgisch media-landschap werd midden 1986 opgeschrikt door een CIM-studie over de vrije radio's. Bij aardig wat zenders was tandengknars het gevolg. Bij anderen

weer werden de cijfers in dank aanvaard, als prettig gegeven om mee naar adverteerders te stappen. Vlak voordat de cijfers bekend waren gemaakt moest radio Baccara wettelijk van frequentie veranderen. Desondanks vielen de cijfers zeer gunstig uit. Antigoon uit Antwerpen kwam er als de absolute nummer een uit voor wat de Antwerpse regio betreft. Baccara – die een veel kleiner gebied bestrijkt – viel net buiten de top-tien, maar bleef daarmee toch de tweede grootste Limburgse zender wat het aantal luisteraars betreft.

„Daar werken we nu verder aan”, besluit Jef. „Die cijfers zijn natuurlijk fijn voor ons. Maar dat wil echter niet zeggen dat we nu op onze lauweren rusten. Integendeel. Nu pas gaan we er tegenaan. Niet alleen om onze positie te consolideren, maar om nog meer vooruit te gaan.”

TE KOOP/AANGEBODEN

GRATIS!! Het schema van een uitmuntend anti-storingsfilter; als u nu het unieke FM zenderschemaboek bestelt. Met daarin 33 glasheldere FM-schema's tot 1,25KW. Plus, als extra, drie MG. Bestel het boekje voor 15,— bij D.C.T., Postbus 209, 1250 AE Haren Nh. Postgiro 5572382

Zeezenderfans opgelet! Bestel de muurposter-set. 1. Foto's van de mv Mi Amigo, Caroline North + South en Seagull + mast na zinken in 1980. 2. Mi Amigo met foto's van o.a. studio's, boot en antenne. Samen slechts f 7,90 of f 5,— p/st. (in koker) Gratis mini-poster Laser Hot Hits. Eduard van Loon. Pb 319, 2690 AH 's Gravenzande. Antwoordzegel bijsluiten. Giro 1673943.

Uit Italië Nieuwe TV-zender 5 watt, perfecte afwerking. Prijs: f 840,— of 15000 Bfr. Inlichtingen vanuit Nederland 09-32-59279200 of voor België: 059/279200

Te koop d+r Galm/reverb model II in zeer goede staat. Vaste prijs f 450,— 020-268835, Joost.

Diverse nieuwe BLX-15 a f 118,—. Ook BLY. Tel. 08370-13227 om 18.00 uur. Erik.

Te Koop: FM-zender v.f.o. max. 40 W met bly 89a f 350,—. Eindtrap nieuw met bly 90a max. 80 W. f 300,—. Na 18.00 uur tel 01830-21410

Te koop: FM-zender QQE 0312 + 4 CX 150 A (400 watt) met toebehoren o.a. voeding en koeler. Mengpaneel: Alecto Pro-57 (7 kanaals met VU meter). Cassettedeck Marantz CD-314. Verstelker Sony 2 x 100 Watt. Akai Compact disc CD-A 30. Boxen merk: Jamo Compact 90. Echo bak: Dynacord echocord mini. Alles in een koop f 2500,— Telefoon 05255-1435 tussen 1700-1800 uur, vragen naar Jan.

1 radio mengtafel occ. 10 kan. stereo. 6 centimeters faders. JD systems. Prijs: f 950,—
1 radio mengtafel nieuw; 10 cm. faders. Speciaal voor broadcastgebruik. Prijs: f 1600,—
1 FTM jinglemachine, occ. type T-100. Prijs: f 1000,— Belten naar 070-991781 na 19.30 uur.

TE KOOP GEVRAAGD
Stofkap voor Revox A-77. Goede staat. Bel na 18.00 uur 020 - 160154.

Jingles en commercials van **Muziekstudio PAUL DE RIDDER** klinken als een klok. Zeer vriendelijke prijzen. Stations die ons commercial-opdrachten bezorgen kunnen rekenen op aantrekkelijke kortingen. Bel 02208-96195 of maak f 7,50 over op giro 1341812 o.v.v. demo.

Adverteren in deze rubriek kan nu vanaf f 25,— tot 5 regels. Elke regel meer kost f 4,50 Verdere spelregels:

- De volledige tekst invullen op de bon, losse blaadjes worden niet geaccepteerd.
- Invullen met blokletters.
- Gebruik voor elke letter, elk leesteken en elke tussenruimte een vakje.
- Bon GELIJKTIJDIG met betaling opsturen (girobetaalkaart, betaalcheque, of kontant (aantekenen!). Advertenties zonder **CONTANTE** betaling worden niet geaccepteerd.

Afzender:

Handtekening + datum:

Naam: _____

Adres: _____

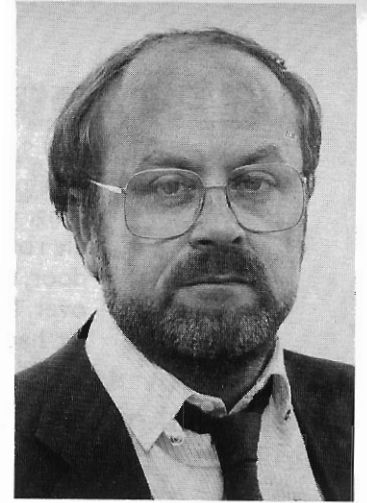
Plaats: _____

Tel: _____

	prijzen per adv. incl. 6% btw f 25,— f 29,50 f 34,— f 38,50 f 43,— f 47,50
--	---

WILLEM VAN KOOTEN

Willem van Kooten is 'muziek-uitgever en alles wat daarmee samenhangt'. Tevens ex (?) discjockey.

Hoe vaak en waar luistert u naar de radio?

„Ik luister veel in de auto, en ook nog wel eens thuis. Op kantoor heb ik er ook een staan, maar daar luister ik niet echt naar. Monique beluister ik vaak. Daar hoor ik mezelf nog wel eens, heel merkwaardig is dat. Ik weet ook niet hoe dat kan.”

Wat vindt u de meest aantrekkelijke dag om naar een hilversumse omroep te luisteren?

„De vraag impliceert dat het in dit land walgelijk is, natuurlijk. In een normaal land zou je me moeten vragen welke ik de meest aantrekkelijke zender vind. De vraagstelling geeft de situatie echter redelijk weer. Naar mijn mening moet je als radiovakman de huidige situatie niet accepteren. Als je daartegen niet protesteert en er vrede mee hebt, dan deugt je niet. Ik ben weg gegaan bijvoorbeeld, want ik vond het een zootje. Het deugt van geen kanten.”

Radio 3 functioneert dus ook niet.

„Echt niet. Ik heb toevallig nog van de week geroepen dat radio 3 alleen maar wat kan worden als er echte concurrentie komt. Monique is dat niet, gezien de midden-golf. Tegenwoordig moet je wat dat betreft kwaliteit leveren. Maar zolang die kwaliteit er niet is zie ik voor radio 3

geen oplossing. Er zijn 100 kapeitens, 100 discjockeys en maar zeven dagen. Dus dat kan niet. Het is een aaneenschakeling van compromissen en slechts zeer incidenteel leidt dat tot aardige dingen, zoals bijvoorbeeld de avondspits. Maar als je het geheel bekijkt is het niets. Bovendien, 's avonds om 12 uur houdt het op en dan moet je aan een knop gaan zitten draaien... Dat is natuurlijk helemaal te gek om los te lopen.”

Wie is uw favoriete radiomaker, afgezien van Joost Den Draaijer?

„Eh... ik vind 'Curry & V. Inkel' wel geestig, moet ik zeggen. Apart vallen ze een beetje tegen. Het geheel is meer dan de som der delen. Schrijf dat op, want dat is geestig: 'Het geheel is meer dan de som der delen'. Kijk, ik moet het natuurlijk niet 's ochtends vroeg horen, maar zo op een vrijdagavond als ik in mijn auto zit, ja hoor.”

Het minst aantrekkelijke radioprogramma?

„Dat weet ik niet, want wat me niet bevalt zet ik af. Daar kan ik dus ook geen mening over geven. Ik weet wel dat ik een hele hoop uit zet.”

Wat is uw mening over illegale radiostations?

„Tsja, wat is illegaal. Het mag niet van de Tweede Kamer.

Maar die hebben grote belangen in Hilversum. Dat noem ik pas illegaal. Ik vind dat de overheid regelend moet optreden in het geval van schaarste. En schaarste in de ether is allang niet meer het geval. Dus dan moet de overheid haar handen daar vanaf trekken. Het moet geprivatiseerd worden. Maar die 'landpiraten', tsja, ze zijn er. Maar of ze er blijven, dat weet ik niet. Op het moment dat we de Belgische en Engelse situatie hier krijgen zal het wel afgelopen zijn. Zolang meneer van der Sanden in Den Haag (lid Tweede Kamer CDA, media-beleid-JvB) dat tegenhoudt, zal het niet snel gebeuren. Hem acht ik dan ook de grote boosdoener.”

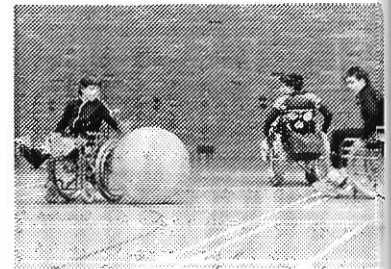
De toekomst van het medium radio?

„Het blijft. Absoluut. Radio blijft het snelste en – relatief – goedkoopste medium. Dus zal het nooit verdwijnen. Dat durf ik van weinig dingen te zeggen, maar van radio weet ik dat zeker. En ik ben sterk voor lokale radio, moet ik je zeggen. Maar zoals dat nu gebeurt met kabelradio... Kijk, dat roept meneer van der Sanden altijd: 'Het mag wel, als ze maar niet commercieel zijn'. Nu, dat is met de toestemming gelijk de doodsteek. Je kunt nog zo enthousiast zijn, maar als je een jaar voor niets programma's moet gaan zitten maken, dan houdt

het snel op. Dus het is heel oneerlijk wat die meneer van der Sanden altijd roept. De veramerikanisering is in volle gang; de overheid laat wel al die rotzooi zoals Sky Channel door, maar zet er niets tegenover. Dat vind ik een schande uit het oogpunt van cultuurbeleid. En ik praat hier niet als zakenman, maar als Nederlander die trots is op zijn staatsburgerschap. Want de overheid wil helemaal geen cultuur in stand houden. Het gevecht om het miljard, – dat willen ze in stand houden. De luisteraar interesseert ze niets. Het gaat om televisie. Over radio hoor je toch nooit iemand? Televisie, daar gaat alle creativiteit en aandacht naar toe. Daarmee kun je leden winnen. Radio is een volkomen ondergeschoven kind, het speelt geen enkele rol. En dat het medium toekomst

heeft, dat zeg ik als radiovakman. In Hilversum heeft het geen toekomst, daar zien ze er geen bal in. Des te meer reden om te zorgen dat er goede concurrentie komt. Want er is nu voor die mensen toch geen enkele druk of dwang? Integendeel: Geld opmaken, anders krijg je volgend jaar minder. En het geld maken ze op aan de verkeerde dingen. De wet deugt niet. Die is van voor de oorlog, en wij zijn van erna. Dus die wet moet veranderd worden. Wat dat betreft heb ik van de PVDA en de VVD wel redelijke verwachtingen. Maar ja, die meneer van der Sanden van het CDA, die moet verdwijnen. Ik zal eens uitzoeken hoe oud hij is.”

Jeroen van Baaren

Een recreatief rolstoelspel met een aangepaste bal. Ook de meest simpele aanpassingen dragen veel bij aan sportplezier voor gehandicapten.

Nationaal Fonds

S

Sport Gehandicapten

Steun de collecte.
(van 6 t/m 12 april '87)

Giro 5855, Den Haag.

Postbus 30802, 2500 GV 's-Gravenhage
Tel. 070 - 924761

LB RUSH IS GOED..... GEK DAAR GEVEN ZE JINGLES KADO ! (EN ZE PAKKEN ZE OOK NOG IN)

NU BIJ BESTELLING VAN
10 SYNDICATED RADIO-
SHOWS "TOP 40 HIT RADIO"
2 GESPROKEN JINGLES
SHOUTS
OF WHISPERS
NAAR KEUZE: **GRATIS**
MEËR HOREN ?
DEMOTAPE AANVRAGEN !

GEKKE JONGENS BIJ LB RUSH:

CRAZY JINGLES VANAF: **F35,-**

BEL NU : 05229-2218
OF STUUR DE BON TERUG :

JA, VOOR ÈÈN TIENTJE
WIL IK DEMOTAPEN

NAAM
ADRES
POSTCODE
PLAATS

Ik heb F10,-/of cheque ingesloten.

LB RUSH

SCHEERWEIDE 19
7948 NX NIJEVEEN

RADIO AMSTERDAM NOORD: MET MAST EN AL UIT DE LUCHT.

Op donderdag 5 maart, om 16.45 uur, was het dan ook voor Radio Amsterdam Noord zover. De Radiocontroledienst nam in samenwerking met de politie zender en zendmast in beslag. Dit na enkele maanden ongestoord uitzenden. Mocht men denken deze tijdsperiode te herhalen, niets bleek minder waar: Precies een week later werd men opnieuw uit de ether gehaald.

24 Uur per dag, zeven dagen per week zendt Radio Amsterdam Noord uit. Op donderdag 5 maart werd dit echter onderbroken door de Radio Controle Dienst, die met assistentie van de politie van het bureau Waddenweg de zender en de 24 meter hoge zendmast in beslag nam. Een woordvoerder van Radio Amsterdam Noord: „Naast het normale personeel waren er 4 mensen die gespecialiseerd zijn in het afbreken van masten. Ze hadden er ruim een uur en drie kwartier voor nodig, voordat de mast van het dak was. Alles, maar dan ook alles namen ze mee. Later, op het dak, bleek dat ze de tuidraden en de coax hadden laten liggen. Dit was echter in diverse stukken geknipt, zodat we het geen tweede keer konden gebruiken. Verreweg de meeste tijd waren ze bezig met het verwijderen van de stalen zendkist, die we in het vierde deel hadden opgehangen. Deze stalen kast met daarin de zender hadden we namelijk nogal goed bevestigd.”

REKLAME

Hoe vervelend het voor een radiostation ook mag zijn als alle spullen in een busje worden geladen, toch ziet de woordvoerder er ook posi-

tieve kanten aan. „Op een bepaalde manier is het toch weer een enorme reclame voor je station. Er verschijnen berichten in de krant, en een betere reclame voor je station kun je je niet wensen. In de eerste twintig minuten van de RCD-actie stroomde de straat letterlijk vol met nieuwsgierige luisteraars. En dat doet je wel wat als iedereen zo met je meeleeft. Allerlei mensen stonden vanaf beneden te roepen dat 'we toch wel zo weer in de ether zouden zijn'. Dat hebben we ook geprobeerd. We hebben een hele dag gebouwd, en 24 uur later stond de mast er weer. Het allerleukste maak je dan tijdens het opnieuw bouwen mee. Vanaf 15 meter hoor je allerlei reacties vanaf de straat, mensen roepen en vragen zich af waar je al dat materiaal weer vandaan haalt. Dat was heel leuk.”

Hoe leuk het ook was, het mocht niet lang duren. Waren ze er donderdag uit gehaald, vrijdag stonden er weer zes delen. Die zes delen hebben er echter precies een week gestaan. Toen kwam de Radio Controle Dienst opnieuw om het illegale gebeuren op te pakken. Opnieuw de woordvoerder: „Zo snel opnieuw te worden gepakt hadden we niet verwacht. Minder leuk, ja. Hoelang de RCD dit nog gaat volhouden is een raadsel, maar in ieder geval zullen we ons uiterste best doen. De voorraden zijn nog lang niet uitgeput. Pilonenmasten zat. Trouwens, we zijn niet de enige die gepakt zijn in die week. Nadat ze bij ons klaar waren zijn ze direct naar Octaaf gereden om daar dezelfde handelingen te herhalen. Inmiddels staan er bij beide stations alweer nieuwe zenders en nieuwe masten.”

NU OF NOOIT...

MAAR REAGEER WEL SNEL !

FL. 30,-

IK WORD LID

en abonneer mij tot wederopzegging op het vernieuwde FRM

tot 1 januari 1988 voor maar

DRIE TIJNTJES !!!

Ik betaal na ontvangst van uw acceptgirokaart.

Naam :

Adres :

Postcode :

Plaats :

Telefoon :

Deze bon uitknippen, kopiëren of overschrijven en sturen naar FRM, Antwoordnummer 10516, Postcode 1000 RA in Amsterdam. De postzegels betalen wij voor je!
 Maar bellen gaat sneller: 020 - 683178.

...DE 700 AAN STUKKEN?

Ja, we hebben hem doorgezaagd, kanaal voor kanaal. De 700 mark3 is nu MODULAIR met modules van slechts 35 mm breed en 1½ mm dik staal. De 700 mark3 is nu een flexibele compacte stereo mixer geworden. Een stalen "road(ie) proof" chassis met keuze uit twee modellen. Eén voor twaalf modules en één voor vierentwintig-modules. Er zijn mono microfoon, stereo R.I.A.A./line en blind modules.

U kunt nu uw eigen 700 samenstellen én veranderen én uitbreiden in de toekomst. Een ideale "front of house" mixer en broadcast console. Zijn legendarische transparantie, gebalanceerde in- én uitgangen zijn reeds lang bekend bij de professionals. Nu hij ook nog modulair is en mechanisch onverwoestbaar zal het enthousiasme nog meer toenemen.

De 700 mk3 is een nederlands produkt om trots op te zijn.

Ontworpen en gefabriceerd in nederlands

grootste en meest succesvolle mengtafel-fabriek. Ook iets om even stil bij te staan in verband met de service.

Als wij uw nieuwsgierigheid geprikkeld hebben en u wilt meer weten over deze en an-

dere mixers, bel of schrijf dan naar D&R Electronica b.v Rijnkade 15b, 1382 GS Weesp, telefoon 02940-18014 of voor België A.S.E. Kon. Astridlaan 216, 2800 Mechelen, telefoon 15-421152.

700 MARK 3, ROBUUST EN MODULAIR

D & R Electronica b.v.

INFORMATIE

Ja, stuur mij onmiddellijk de kleuren brochure over
 700mk3 andere mixers randapparatuur

NAAM _____

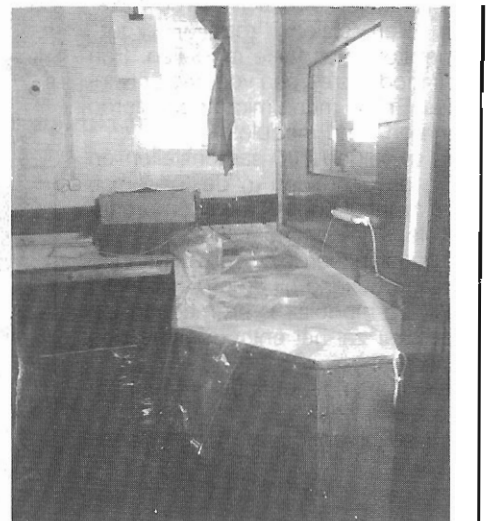
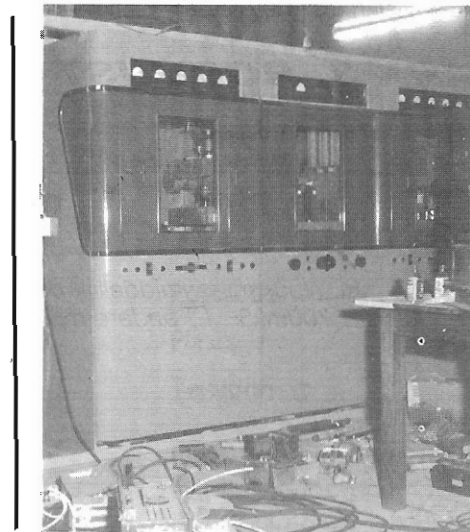
ADRES _____

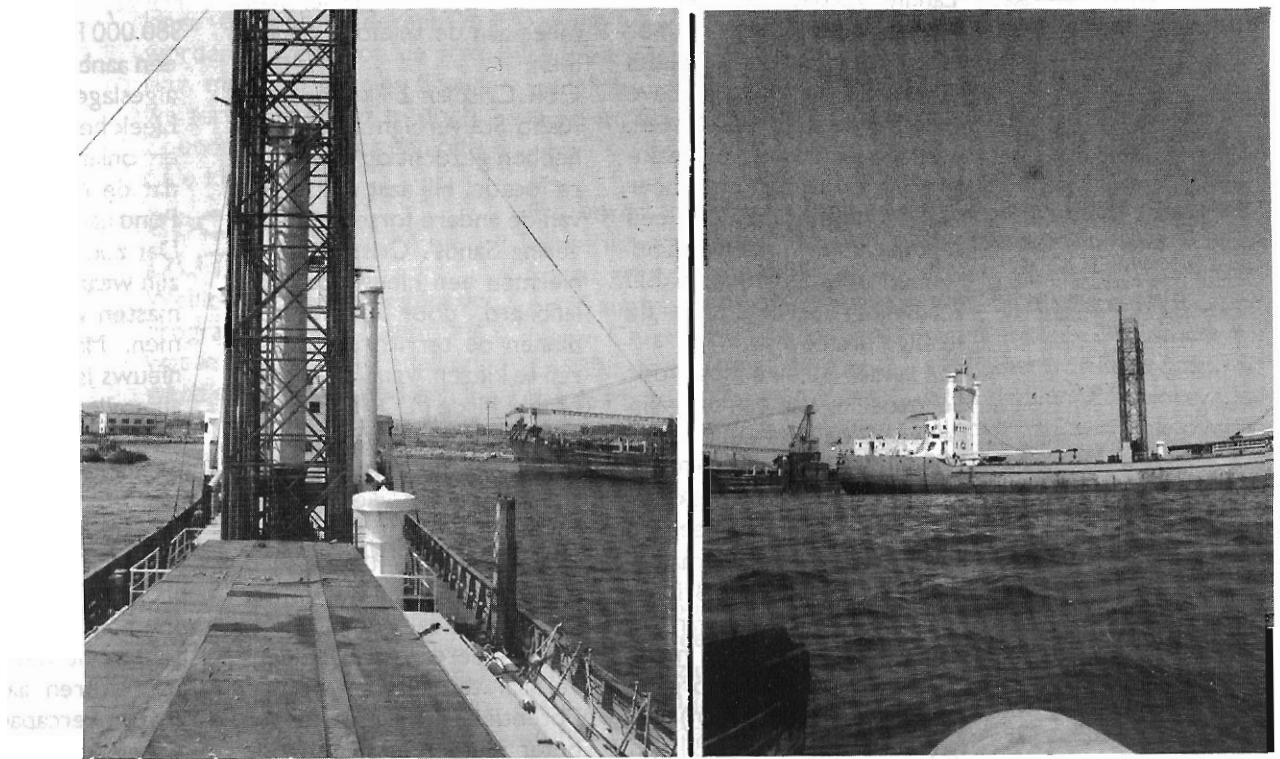
POSTCODE/PLAATS _____

TELEFOON _____

DE M.V. NANNELL: EXCLUSIEVE FOTO'S!

Al maanden wordt er in de diverse media aandacht besteed aan de Nannell. Het zou "het radio-project van de jaren tachtig" worden. Wat er nu wel en niet precies waar is, was iedereen onbekend. Diverse mensen beweren al of niet het schip als zeezender te gaan gebruiken. Hoe het ook zij, onderstaande foto's geven in ieder geval aan dat het schip er is, en dat het vermoedelijk als zendschip in gebruik zal worden genomen.

Stichting Media Communicatie

Tel.: 020-62.11.41 (na 18.00 uur) – Postgiro: 4065700 – Bank: 63.44.95.216

Voorjaarsuitverkoop: "Het Radio Monique Album"

l.p. + gratis single + ansichtkaart voor slechts f 16,—!

BOEKEN	1. Het Lokale Radioboek, geschreven door A.J. Beirens, bekend van o.a. Radio Noordzee. In 299 pagina's leert Beirens je alles over het medium radio, hoe je een station moet opzetten, hoe je moet presenteren, etc. Inclusief verzendkosten:	f 30,—
	2. Historie van Radio Noordzee. Alweer 'n meesterwerk van Hans Knot. 2e druk alweer. Boordevol foto's. Toch maar	f 22,50
	3. Nieuw Caroline Fotohoek. Bijzonder mooi gedrukt	f 15,—
	4. Offshore Radio van Gerry Bishop. Het fotoboek over de zeezender vanaf 1957 tot eind zeventiger jaren	f 35,—
CASSETTES	Nieuw verschenen: SMC Audio Mag deel II. Periode okt, nov, dec 1986. Waaronder programma's vanaf een trillend schip, stormschade, Monique 2 jaar, Kerst en oudjaar	f 11,—
	SMC Audio Mag deel 12., De terugkeer van Laser	f 12,50
	Deel 11 en 12 samen	f 20,—
VIDEOFILMS	1. Pirate Memories. Een 65 minuten durende film over alle zeezenders voor de Ned. kust uit de zeventiger jaren. Op Beta:VHS	f 85,—
	2. Caroline, Monique en Laser. Leverbaar op Beta of VHS	f 45,—
LP	NIEUW BIJ SMC: "10 years of offshore Radio", met historische opnames van Caroline, Lonon, Scotland, City 390. Britain radio, Radio Essex, Sutch, radio Dolfijn, England + complete jingle set Radio London, Radio Noordzee + bomaanslag, 1e closedown RNI + RNI jingles. Engelse import slechts f 41,— voor deze dubbelpeep.	

NB: Op 13 juni a.s. organiseren wij weer een videodag in Scheveningen in het Badhotel.

We hebben nu de allernieuwste T-shirts van Monique in huis f 22,50 en de allernieuwste sweat-shirts f Nog voorradige posters van Veronica f 6,50 en Laser f 6,50

Boottochten: Vanaf april 87 starten wij weer met de boottochten naar de Ross Revenge en de Communicator: Prijs f 180,—. Voor inl. bellen vanaf 18.00 uur.

Het is echter de vraag of dit 'Landje veroveren' door de Britten ook werkelijk door zal gaan. In de eerste plaats zal de huidige conservatieve regering moeten opschieten, want als er straks verkiezingen zijn en zij zijn niet meer aan de macht, dan zou een Labourclubje weleens „nee” kunnen roepen en zo'n Bill verdwijnt vervolgens in de stoffige archieven.

Een ander struikelblok voor de invoering van een dergelijke wet is de rest van Europa. Het is nl. onmogelijk dat Engeland dit allemaal sneaky alleen kan doen. Wanneer de huidige 12 milj zou veranderen in 21; dan staan de Britten bijna op het strand van de Fransen en is er niets meer over van de vrije doorgang (internationale wateren) van het kanaal. De nieuwe Bill van de Britten ziet er dus meer uit als een afschrikwapen, dan een echte torpedo. Amerika heeft altijd al verklaard (ook bij eerdere discussies hierover) dat het volledig tegen is; zo ook diverse andere naties. De gevolgen echter van de dreiging zijn al merkbaar, vooral bij de mensen die met plannen rondlopen om op Sealand radiostations te starten.

SEALAND: IS DE DROOM OVER?

Al twee jaar – of misschien al langer? – word ik door de koninklijke familie Bates bedolven met plannen die zij voor hun verbouwde fort in de Theemsmondig hebben. Zoals je weet werd er volgens Prince Roy en zijn zoon Michael nu toch echt gewerkt aan Radio Sealand. Bovendien wees alles erop als zou Crispian St John (alias Jay Jackson – maar in werkelijkheid Howard GL. Rose –) pogingen in het werk stellen om vanaf datzelfde Sealand een tweede station van start te laten gaan. Hetgeen de wedergeboorte zou moeten worden van Radio Sovereign. Maar al rond kerstmis trokken zich twee Amerikanen uit het project

terug en sindsdien wensen zowel Roy als Michael niet meer aan de telefoon te komen.

Ook Crispian blijkt nu voor Radio Sovereign zijn heil te hebben gezocht op een andere locatie. Hij aast nu op een van de andere forten, nl. 'Shivering Sands'. Crispian heeft hiermee een nieuw idee gelanceerd, door een locatie binnen de territoriale wateren te kiezen. Vanaf deze plek breekt hij de M.O.A. (Engelse anti-zeezenderwet) dus niet, maar wel de normale omroepwetgeving die op alle landpiraten van toepassing is. Het mag ieder nadenkend mens duidelijk zijn wat er met dit station zal gebeuren als Chris inderdaad zijn heldenverhaal ten uitvoer brengt. Potentiële financiers kunnen beter meteen hun geld in de Noordzee storten, dan het eerst aan Radio Sovereign in spé over te maken. Het is jammer, maar ik ben bang dat we van Radio Sovereign en Radio Sealand niets zullen horen, d.w.z. niet uit onze speakers, wel uit de mond van hun geestelijke vaders.

werd aangeboden door de Harvey Brothers voor 380.000 Pond en dat de heren een aanbod van 250.000 Pond afgeslagen hadden. Toen bleek het schip te huur te zijn en onlangs ging het gerucht dat de Nannel voor 250.000 Pond aan Laser was verkocht. Dat zou ook een leuk excuus zijn waarom de nieuwe zendmasten voor Laser nooit komen. Maar . . . het laatste nieuws is, dat het schip nu op afbetaling werd verkocht t.b.v. een Engels project. Aan de huidige eigenaar moet drie jaar lang 175.000 Pond (per jaar) worden betaald en dan is het in bezit van dit 'nieuwe' project. Het is te adviseren ook een (volle) tanker te kopen, want het blijkt dat de generatoren aan boord een grote overcapaciteit hebben. Weer eens wat anders dan in de meeste gevallen een te klein vermogen. De zendtechnicus van het (nieuwe?) project is aan boord (gevoest) in Spanje om voorbereidingen te treffen voor de start en te inventariseren welke nieuwe apparatuur dient te worden aangekocht.

NANNEL; NOG STEEDS EEN DUISTERE TOEKOMST . . .

Inmiddels weet ik het niet meer. Iedereen die maar ooit iets met dit duistere project te maken heeft (gehad) brult iets anders over de gang van zaken. Eerst wordt mij gezegd dat de schuit te koop

I.T.U. KLAAGT BIJ CAROLINE

Het viel te verwachten. Een officiële klacht op het bureau van Ronan O'Rahilly van de I.T.U. (Internationale Telecommunicatie Union). Door Peter Chicago's afstelling van de Optimod spettert 558 drie kanalen naar links en evenzo veel naar rechts. Het zal

vooral Ierland zijn geweest die daar de meeste hinder van ondervindt. Chicago blijkt al lange tijd door iedereen te worden gewezen op de storing, maar dit koppige figuur weigert er iets aan te doen. Zodoende volgde er een officiële klacht.

BBC GOES DUTCH

Wellicht als eerste poging de programma's van Radio One wat aantrekkelijker te maken, werd er vorige maand een live koppeling gemaakt met Radio 3 in Hilversum. Een ruim twee uur durend programma werd uitgezonden vanaf het Thorbeckeplein in Amsterdam. De show werd gepresenteerd door Gary Davies, die zowel voor Radio One als voor Sky Channel werkt. Nu kunnen ze (voor die middag) dus ook de Nederlandse luisteraars bij hun cijfers optellen. Nou en?!

ZEEZEND NIEUWS IN HET KORT

Wie denkt een goede reclame-acquisiteur te zijn moet zich beslist aanmelden bij Monique. Een oudgediende daar werd aan de kant gezet, omdat hij alleen maar dominees en speakerboxen-waar-je-niet-recht-voor-hoeft-te-gaan-zitten aanbracht.

•

Half februari is bij Willem van Kooten ingebroken, en zijn zijn muren wat leger geworden. Alle gouden en platina platen zijn verdwenen. De daders? Juist... (cliche): Joost mag het weten.

•

Het vroegere zendschip van radio Veronica dat al weer enige jaren dienst doet als bar/discotheek is weer op tournee. De westelijke en de zuidelijke provincies worden bevaren. Op volle kracht.

•

Er wordt in London weer eens een zeezenderbijeenkomst georganiseerd. En wel op 15 augustus in het Bloomsbury Crest Hotel in West End. Dit o.a. om te herdenken dat de Marine Offence Act 20 jaar geleden de Britse stations tot stoppen dwong. Afgezien dan van Caroline.

•

In zijn persoonlijke nieuwsbulletin schreef John Burch dat de rechtszaak tegen James G. Ryan op 6 januari was begonnen. Helaas is dat niet 'The case'. De meesteroplichter is er voor de derde keer in geslaagd om uitstel te krijgen. En dan te bedenken dat dit al sinds 1983 aan de gang is...

•

Op een late zondagavond werd ik gebeld door een mij voordien onbekende Engelman die zeker weet dat Paul Alexander Rusling nu ook weer bij Laser is betrokken. Hij durft zijn hand er voor in het vuur te steken dat Paul aan boord was toen het schip de haven verliet. Als dat waar is, wordt mij opeens een hele hoop duidelijk...

•

In de vorige 'in het kort' kon je lezen dat Luxemburg-DJ Stuart Henry zijn werk wegens ziekte neer moest leggen. Onlangs kwam hij – met zijn vrouw – op de BBC televisie om het allemaal nog eens haarfijn uit de doeken te doen.

•

In Denemarken start binnenkort een nieuw lokaal station onder de naam radio Mercur. Dit heeft echter niets met het zeezenderproject van weleer te maken.

•

Mike Barrington, ooit zeezendertechnicus voor Caroline, en recentelijk voor Laser, werd bij dit laatste station op straat gezet. Dit omdat hij een generator in de soep had laten draaien. En zo iets moet je toch aan een kok overlaten...

•

Ex-Caroline jock Stuart Vincent is onder de pannen bij niemand minder dan de BBC, nl. het regionale station Kent. Maar wie weet wordt dit binnenkort weer opgeheven vanwege de bezuinigingen.

•

Karl Kingston is een eigen syndication begonnen voor radioprogramma's. Hij wil zich op de Amerikaanse markt richten. De vraag is of die markt op hem zit te wachten...

•

Het blijkt dat de Laser-jingles in Italië zijn geproduceerd (off all places!) door niemand minder dan ene Antony James.

•

Dat de PTT-post vaak aan een half woord genoeg heeft blijkt uit het feit dat een brief met als opschrift 'Radio Paradijs, Magda Maria, Amsterdam' toch bij de eigenaar heel ergens anders in Nederland, perfect aankwam.

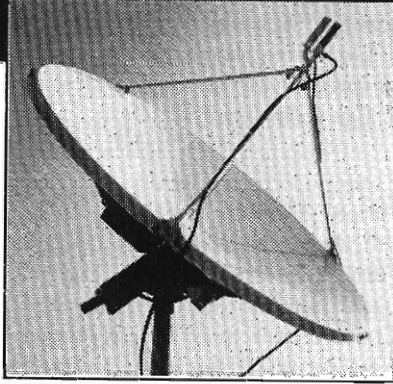
•

John Wendale

•

SATELLIET-ONTVANGST

nu bereikbaar voor iedereen!

VOOR **f3900,-** LEVEREN EN PLAATSEN WIJ EEN GEHEEL COMPLETE SATELLIET-ONTVANGST INSTALLATIE BESTAANDE UIT:

- Super-gevoelige draaibare schotel
- Super-low-noise downconverter met afstand-bediende elektrische polarisatie-rotor
- Satelliet-tuner met zowel HF- als LF uitgangen

Reeds nu is ontvangst van zo'n 20 verschillende programma's mogelijk en hier komen er in de loop van het jaar nog vele bij.

KIJK ONGESTOORD NAAR DE GLASHELDERE BEELDEN VAN O.A.:

SUPERCHANNEL (Engels, met o.a. MUSIC BOX)
CNN (U.S.A. 24-uur per dag!)
WORLDNET (U.S.A.)
FILMNET (alleen met decoder)
R.A.I. (Italië)
PREMIERE (De nieuwste speelfilms!)

RTL-plus

TELECLUB (De nieuwste speelfilms)

SCREENSPORT (Engels)

LIFESTYLE (Engels, met veel Amerikaanse programma's)

SAT-1 (Duits)

3-SAT (Duits)

TV-5 (Frans)

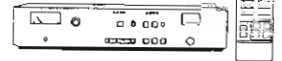
EUROPA TV (bij terugkomst)

MUSIC BOX (Duitse versie)

SKY CHANNEL (Met decoder)

VISNEWS (Engelse nieuws-items voor de omroepen)

WTN (Als Visnews)

**HET SATELLIET-TIJDPERK IS NU DEFINITIEF AANGEBROKEN.
WACHT NIET LANGER EN BEL:**

Lion Satellite Systems, Postbus 99, 2211 AB Noordwijkerhout. Telefoon: 06-52106301

Voor Snowballcommercials vinden wij het prima weer!
Inderdaad niet van deze wereld en te waanzinnig, dat eindprodukt!

Krijg ik haar met die radio kado bij een jingle?!

SOUND & VISION

Is gek op de concurrent.

Immers, zonder concurrentie kunt u de kwaliteit van ons produkt niet bepalen. Vraag daarom de demo aan en oordeel zelf. Stort f 15,-- op giro 326216, of stuur f 15,-- naar Sound & Vision, Occarina-laan 102, 2287 RC Rijswijk, Tel. 070-932618.

SOUND & VISION:

Gelukkig niet de enige in Nederland!

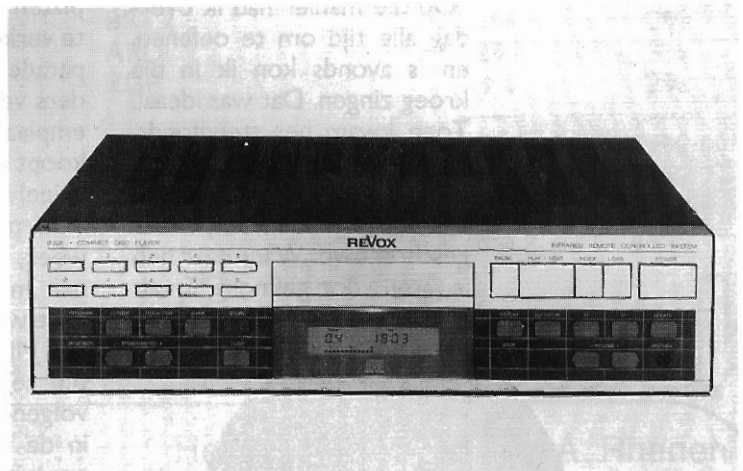
REVOX: VAN A-77 TOT DE MEEST PERFECTE CD

Of het nu in Turkije is of in Delftzijl, in elke radio-studio – waar ook ter wereld – staat er wel een: 'n Revox A-77.

In 1967 is men met de produktie begonnen. Totaal zijn er 350.000 gemaakt. Naar schatting zwerven er nog zo'n 10.000 "A-tjes" rond in diverse studio's in Nederland. Want "we hebben indertijd gewoon een te goede machine gemaakt. Die dingen gaan niet kapot."

De Revox A-77 is inmiddels zonder overdrijven een legende te noemen. Op veel locaties staan ze vaak 24 uur per dag te draaien. Dit tengevolge de filosofie van de oprichter, Willi Studer, die luidt: "als iets niet professioneel bruikbaar is, dan maak ik het niet."

Een jaar geleden heeft de importeur een grote campagne gevoerd onder het motto "opsporing verzocht". Deze actie had tot doel de inruil van de A-77 voor andere Revox-artikelen te bevorderen. Volgens de marketing-manager heeft dit geen groot aantal A-tjes opgeleverd. Maar dat was de bedoeling ook niet. Dat de mensen die een Revox A-77 hebben deze niet afstaan, was bekend. Wel echter heeft men door die campagne een betere indruk van

alle andere producten die Revox nog maakt. En dat zijn er heel wat.

MENGPANEEL

Het mengpaneel is uitgerust met zes gebalanceerde mono-ingangen of zes ongeba-

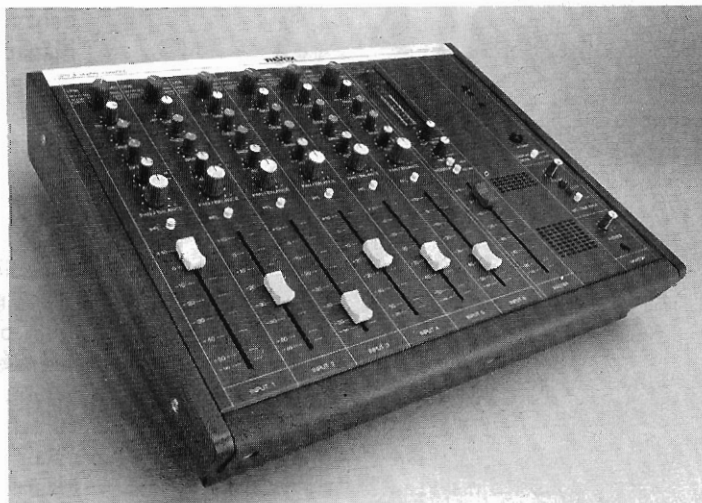
lanceerde stereo-ingangen. De MASTER-ingangen zijn zowel gebalanceerd als ongebalanceerd uitgevoerd. Het panel is uitgerust met een piekmeter. Heel aardig is dat de lichthelderheid van de uitlezing door middel van een sensor wordt geregeld. Ook een mogelijkheid: na het indrukken van de CORR toetsen wordt op de piekmeter links het verschilsignaal (L-R) en rechts het som-signaal (L+R) zichtbaar. Dit maakt fase-meting op een ideale manier mogelijk. Verder zijn er voor het mengpaneel diverse uitbreidingsmogelijkheden, zoals faderstart en een phan-

tomvoeding, zodat ook een condensator microfoon er zonder problemen op kan worden aangesloten.

CD-SPELER

De nieuwe CD-speler van Revox heet de B 226. Een apparaat waar we kort over kunnen zijn; perfect.

Het meest aantrekkelijke is dat de prijs van dit apparaat niet zo extreem hoog blijkt als zijn voorganger. De B 226 is te koop voor zo'n f 2100,-. Altijd nog een enorme hoop geld, maar dat is inherent aan de kwaliteit van het begrip Revox.

HET RAADSEL VAN RUDIE CROSSMAN

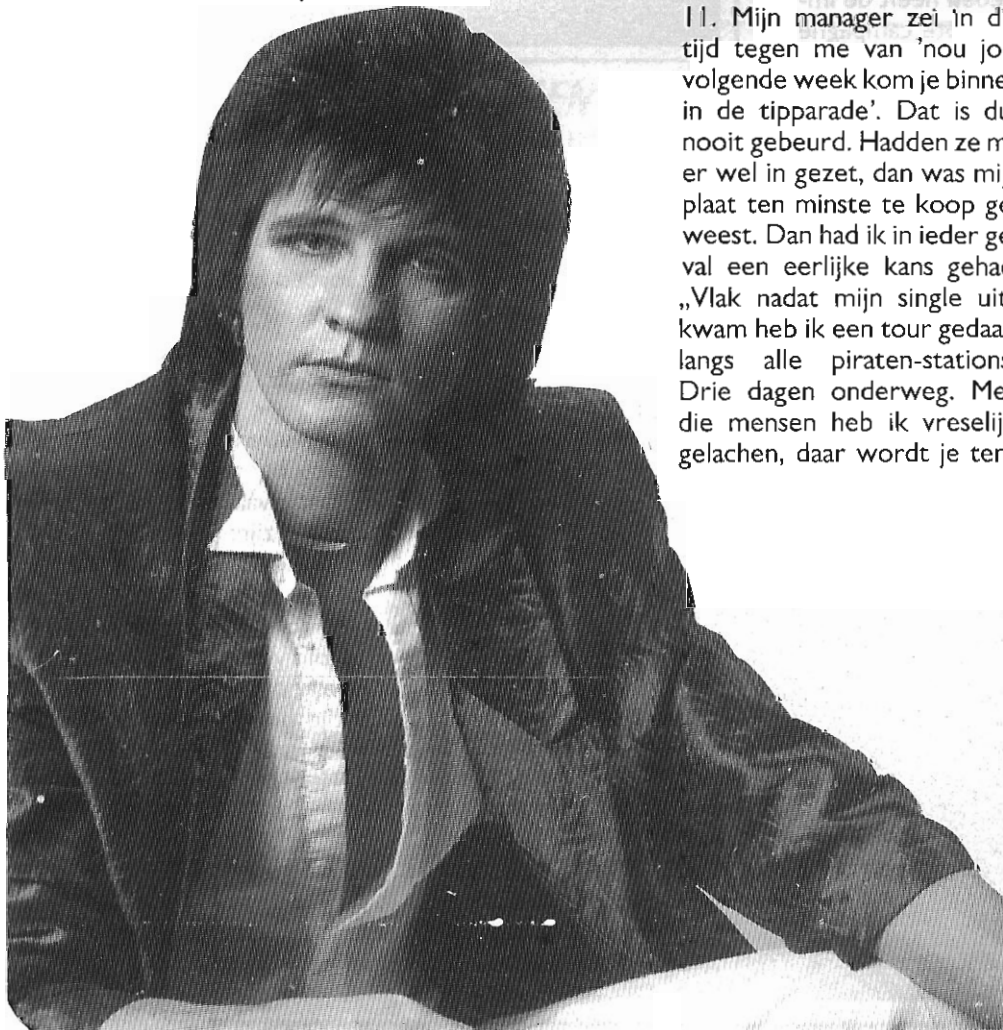
De start van zijn carrière was „als in een droom”. Amper ontdekt werd zijn single opgenomen in Engeland. Vlak nadat „No Pain” werd uitgebracht, stortte een luisteraar zijn single in het steunfonds van Frits Spits. Daar bleef hij zeven dagen staan en behaalde de 'Erelijst'. Een tv-optreden voor de AVRO-televisie volgde. En daarna? „Niets. Niets meer. Onverklaarbaar. Het is allemaal net zo snel ingestort als het begonnen is. Het is me een raadsel.”

Rudie Crossman. Van huis uit werkte hij aan de wegebouw. Op een gegeven moment besloot hij echter het professioneler aan te pakken, en ging in een kroeg werken. „Op die manier had ik overdag alle tijd om te oefenen, en 's avonds kon ik in die kroeg zingen. Dat was ideaal. Toen kwam het steunfonds, en tsja, dat was echt te gek. Elke dag dat ik er door kwam heb ik de hele buurt bij elkaar geschreeuwd. Want daar heb je jaren voor geknokt. En als je dan eenmaal zover bent,

dan denk je toch dat de rest ook moet lukken. Dat was dus niet zo.

Het is een vicieuze cirkel, weet je. Om de top-40 binnen te komen moet je eerst platen verkopen. Om platen te verkopen moet je in de tipparade genoteerd staan. Anders verkoop je geeneen exemplaar: de platenhandel koopt in op de tipparade. Officieel hoort het zo dat als je 8 'airplays' hebt binnen één week, dat je de tipparade binnen moet komen. Ik had er in de week van het steunfonds 11. Mijn manager zei in die tijd tegen me van 'nou joh, volgende week kom je binnen in de tipparade'. Dat is dus nooit gebeurd. Hadden ze me er wel in gezet, dan was mijn plaat ten minste te koop geweest. Dan had ik in ieder geval een eerlijke kans gehad. „Vlak nadat mijn single uitkwam heb ik een tour gedaan langs alle piraten-stations. Drie dagen onderweg. Met die mensen heb ik vreselijk gelachen, daar wordt je ten-

minste normaal behandeld. Ik ben nogal een voorstander van vrije radio weet je, – Veronica is ook zo begonnen dus waarom niet? Ik hoop alleen wel dat als er ooit nog een piraat echt 'groot' wordt zoals Veronica, dat ze zich dan niet zo gaan gedragen als Veronica nu doet. Vroeger draaiden ze altijd alle Nederlandse artiesten. Een Peter Koelewijn is daardoor groot geworden. En nu: Madonna, en meteen 20 keer per dag. Peter Koelewijn hoor je niet meer. Dus zo'n tour langs piraten heb je als artiest gewoon nodig. Want radio 3 dat is zo moeilijk... Het lullige van mijn verhaal is dat de plugger die in eerste instantie mijn plaat deed werd ontslagen op het moment dat 'No Pain' in het steunfonds kwam. Omdat hij zijn werk niet goed had gedaan. Later kwam ik hem nog tegen. Toen zei hij me dat hij er ook niets van begreep en dat hij hem echt niet gedraaid kreeg. Op dat moment ben ik zo iemand die die jongen gelooft. Hij heeft er echt aan gewerkt. Maar ja... Nadat het allemaal over was kreeg ik tv, AVRO's service-salon. Dat kwam omdat het zoontje van Catherine Keijl mijn plaatje thuis grijs draaide. Dus ik ging haar opvallen. Toen zij de platenmaatschappij belde werd haar verteld dat ik niet kon komen omdat 'mijn plaat geflopt was'. 'Dat kan wel zijn' zei ze, 'maar ik wil hem hebben'. Als ik het zo achteraf bekijk is het allemaal heel vreemd gegaan. Maar wie, hoe en waarom is me een raadsel...”

POPULARITEIT SKY CHANNEL DAALT

Dit volgens de kijkcijfers gemeten over 1985 en 1986. Hoewel de Nederlander vaker en langer voor de buis zit, wordt er steeds minder naar buitenlandse zenders gekeken. Wel schakelt de gemiddelde Nederlander vijf keer per avond over naar een andere zender. De Nederlandse omroep lijkt de concurrentie de baas. Feest voor Joop v/d Ende.

Wim Bekkers, chef van de afdeling Kijk en Luisteronderzoek van de NOS, ziet als belangrijkste oorzaak de middag-televisie en de nachtfilms in het weekeinde. Volgens Bekkers kan het echter nog beter. Volgens hem zal de Nederlandse televisie nog meer scoren als er ontbijt-televisie zou komen.

Nederland III zal niet bijdragen tot een langere kijkduur. Het zal eerder leiden tot versnippering van de kijktijd over de verschillende Nederlandse zenders. Verder blijkt dat 'Nederlandse produkties' altijd goed scoren. Nog wat cijfers: een derde van de nederlandse kijker heeft een video,

20% heeft een tweede toestel, een vijfde heeft teletekst en de helft van alle huishoudens is in het gelukkige bezit van een televisie toestel met

afstandsbediening. Dat laatste is natuurlijk om van Joop v/d Ende naar Joop v/d Ende te switchen...

De kijktijd per tv-station in percentages

	1985	1986
Sky Channel	9%	5%
Music Box	1%	1%
BRT I	4%	3%
BRT 2	2%	2%
ARD	2%	3%
ZDF	3%	2%
Nederland I	55%	59%
Nederland 2	24%	25%
	78%	84%

Alles uit voorraad leverbaar!

fa. simrek

Herenstraat 1^a - 3911 JA Rhenen
Telefoon 08376-6376

jingle machines

NU OF NOOIT CD-SPELER

SIMREK CD-F102: met play/pauze/stop/last/next/5 step/10 step search/progr. toets/repeat/call/clear/index/remain time/running time/fast forw./fast rew. en hoofdtel. output

f 415,-

Stereo compr./limiter f 662,50 - Mono compr./limiter f 287,50 - Soundprocessor hiermee klinkt uw station duidelijk beter dan de concurrent f 412,50 - Simrek GAJ 835 MkII dubbele draaitafel met afstandsbediening f 920,- - Kwikdisk snelstartstelsysteem f 62,50 - Ross Revenge zendantennes, de beste, f 165,- - Singlehoesjes per 500 f 0,28 per stuk - Simrek DM 1508 professionele mengtafel f 1662,50 - Shure mikrofoons vanaf f 81,-

De fa. SIMREK breidt uit: een nieuw pand vanaf mei 1987 wordt ons adres: Kruisstraat 1 hoek Fred v/d Paltshof (verlengde van de Herenstraat).

Bestel-, Kantoor- en Afhaaladres: Herenstraat 1a, Rhenen (Utr.) Postorder-service door geheel Nederland binnen 24 uur. U kunt ons bellen van maandag tot en met zaterdag, ook 's avonds!

Alle prijzen zijn excl. BTW - Prijswijziging voorbehouden

GELUID ALS PROBLEEM

door Jochem Zandvliet

Deel 4: Het mengpaneel

Jochem Zandvliet, professioneel geluidstechnicus, gaat in een serie artikelen dieper in op de problemen rond geluid in het algemeen. Eerder besprak hij de microfoon en versterking. Nu baant hij zich een weg naar daar waar alle signalen samen komen: Het mengpaneel. Dit aan de hand van de nieuwe Radio 3 DJ-tafel. Jochem goes Hilversum!

Mensen die zich storten in studio-techniek, die opnamen willen maken en uitzendingen willen verzorgen kunnen er niet omheen; buiten de kennis van het bedienen, is er ook technische kennis nodig. Zo weten de meeste studio-technici niet hoe een transistor werkt. Dat geeft ook niet, maar dingen als 'de werking van een microfoon' en hoe je zo'n ding moet aansluiten, dat moet natuurlijk iedere technicus weten. Nu zijn er veel lezers die zelf de techniek van hun radioprogramma verzorgen. Zij zijn aangewezen op de microfoon die al op hun mengpaneel is aangesloten.

Nu luister ik nogal veel op de FM-band naar verschillende radiostations en vaak hoor ik dat er maar wat aangeprutst wordt. Voor een luisteraar is het van belang dat de sterkte van het audiosignaal, ofwel de sterkte van wat er uit de luidsprekers komt, in balans is. Voor de meeste radiostations komt het er op neer dat alle muziek, jingles, reclames EN de presentator even hard klinken. Een goed hulpmiddel hierbij is een VU-meter (zie vorige FRM). Als een VU-meter bij de presentatie even hard uitslaat als bij de gedraaide muziek, dan kan je stellen dat het beide even hard klinkt. (Helemaal waar is dit niet, omdat de VU-meter o.a. geen rekening houdt met de frequentiegevoeligheid van het oor).

Nog beter dan een VU-meter functioneert je eigen gehoor. Met je oren kun je fantastisch horen hoe hard een plaat, jingle of reclamespotje is. Luister dus goed naar wat je

De MBI 24-A

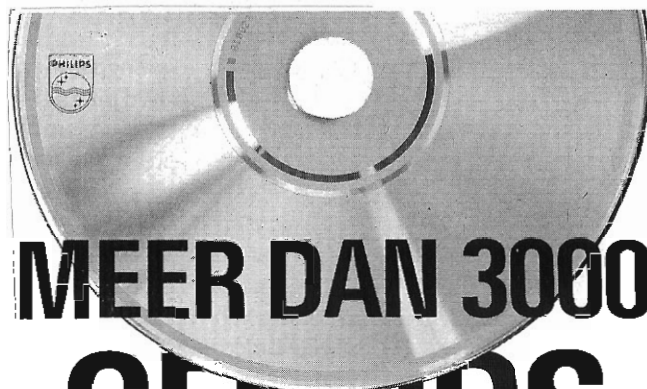
doet. Veel DJ's hebben een koptelefoon op, maar horen niet wat daar uit komt. Dat is op zich jammer. Wil je goed kunnen horen wat je aan het doen bent gebruik dan een gesloten koptelefoon en laat het koptelefoonvolume op een sterkte staan. Let ook op de klankkleur van wat je uitzendt; zorg dat bij alles de verhouding tussen de hoge en de lage tonen altijd nagenoeg gelijk is. Dat geldt ook voor je eigen stem. Veel DJ's willen mannelijk klinken, en denken door veel laag in hun stem te draaien zo'n mooie warme Amerikaanse stem te krijgen. FOUT: een mooie lage stem heb je, of die heb je niet. Door veel laag in je stem te filteren gaat het niet lijken of je door een kussen heen praat, – het zogenaamde 'Adje Roland effect'. Een beetje laag opdraaien gaat in de meeste gevallen wel, maar hou dan de hoge tonen goed in de gaten. Deze zijn verantwoordelijk voor de verstaanbaarheid, en dus heel

belangrijk. Doe ook de faders nooit helemaal open, anders had je net zo goed schakelaars op je mengpaneel kunnen hebben. Het voordeel van faders is dat je de signaalsterkte ermee kan regelen. Zorg er dus voor dat je bij normaal gebruik de fader ongeveer driekwart open schuift. Is een plaat dan te zacht, dan kun je hem met de fader nog corrigeren. Als je het nodig vindt om over de muziek heen te praten (liever niet) doe dat dan nooit over de zang heen. Doe dat uitsluitend over de fade-out of over het intro, en maak de muziek op het moment dat je begint te praten wat zachter (zo'n 4 dB, – zie het vorige FRM). Ben je klaar met je verhaal maak dan ONDER je laatste woord de muziek weer wat harder. Ook als men gebruik maakt van een compressor/limiter moet je letten op niveau's. Ook dan moet je een zakje maken in de muziek, waar je overheen spreekt. (Hierover later.)

MENGPANEEL

Het woord mengpaneel is nu al een paar keer gevallen. Een mengpaneel is het centrale punt waar alle signalen bijeen komen. Een mengpaneel heeft een fader voor iedere geluidsbron, en met zo'n fader wordt de sterkte van het geluid geregeld. Hiermee kunnen meerdere signalen met elkaar gemengd worden. Bij de betere mengtafels zitten boven iedere fader knoppen waarmee de klank gecorrigeerd kan worden. Hoge tonen, lage tonen en de mid-tonen (presence), en een pan-pot. Dat laatste is een richtingsregelaar waarmee men het geluid bij stereo links, rechts of in alle standen daar tussen in gezet kan worden. Omdat veel DJ's maar één wens hebben, en dat is bij de 'echte radio' te mogen werken, heb ik een afspraak gemaakt om het nieuwe mengpaneel van alle Radio 3 DJ's te gaan bekijken. Na veel slagbomen en veiligheidsbeambten te hebben getrotseerd kwam ik waar ik wilde zijn en nam me voor om ook goed op andere dingen te letten. Welnu, de mensen die hadden gedacht om ooit nog eens bij radio 3 te kunnen werken moet ik teleurstellen. Radio 3 lijkt wel het omroepmuseum; jonge mensen heb ik er niet gezien. Radio 3 zou dan een jongerenzender moeten zijn, maar dat geldt zeker niet voor de radio 3 medewerkers. Lex Harding is zeker al 40, Ad Visser oogt 50, en Krijn Torringa reist al op een 60+ kaart. Bij de TROS zijn er straks wel vacatures te vervullen, aangezien Hugo van Gelderen en Ad Roland al aardig tegen de pensioen-gerechtigde leeftijd aan zitten, of daar zelfs al overheen zijn. Ik snap niet dat deze grijze plaag niet inziet dat ze een enorme blokkade vormen voor jong talent. En talent, dat is er genoeg, dus: grijze plaag, GA!

Lees verder op pag. 32

MEER DAN 3000 GELUIDS EFFECTEN

op Compact Disc

Philips brengt voor alle programma-makers, presentators/DJ's, geluidstechnici en muzikliefhebbers een complete **SOUND EFFECTS LIBRARY** met maar liefst meer dan 3000 speciale stereogeluidseffecten op 28 CD's, die rechtstreeks gebruikt kunnen worden.

O.m.: 64 verschillende deurgeluiden, 35 startende, optrekkende en remmende trucks, 48 verschillende voetstappen, 9 kikergeluiden, 41 verschillende vliegtuiggeluiden, 25 helicopters, 29 geluiden op en om hockey-velden, 23 geluiden van paarden, 15 verschillende geluiden in kapsalons, ruimte-effecten, elektronische effecten, boerderijgeluiden, achtergrond/sfeergeluiden, klokken, bellen en muzikale effecten. Geen spetters, hangers, krakers, krassen en tikken meer: elk geluid „staat“.

Een overzichtelijke catalogus van 224 pagina's deelt alle geluidseffecten in naar onderwerp met beschrijving, track- en indexnummer met opgave van tijdsduur. Prijs: f 30,-*.

Complete Sound Effects Library van 28 CD's: f 4.195,-*.

*Prijzen excl. BTW.

Voor informatie of demonstratie kunt u contact opnemen met

Jan Verasdonck, account manager prof. CD:

PHILIPS NEDERLAND ELA/prof. CD

Postbus 90050, 5600 PB Eindhoven

Tel. 040-784338

INFORMATIE - COUPON

Naam: _____

Functie/bedrijf: _____

Adres: _____

Postcode/woonplaats: _____

Telefoon: _____

PHILIPS

**PHILIPS PROFESSIONELE COMPACT DISC:
PERFEKT GELUID VAN DE UITVINDERS**

BROODJES

Professionele mengpanelen worden opgebouwd uit zogenaamde broodjes ofwel modules. Deze bestaan uit een fader met zijn pan-pot, filterregelaars en schakelaars. Is er een fader kapot of mankeert er wat anders aan dan is verwisselen van het broodje een snelle oplossing.

Het mengpaneel van de DJ's van radio 3 heet de DJ-tafel. Voorheen werd er een tafel gebruikt die door de NOS zelf was gebouwd. Deze was eenvoudig van opbouw: Er was een schakelaar om de microfoon(s) in te schakelen en een technicus regelde het niveau. Er waren 3 ingebouwde jinglemachines, ieder met een eigen fader. Twee draaitafels met faderstart, en de oude DJ-tafel had een reserve-fader voor eventuele extra apparatuur (een extra jinglemachine, of een extra CD-speler of iets dergelijks). Alle muziek die door een DJ zelf geschoven werd kwam bij een technicus op een fader binnen, zodat deze laatste zelf de verhouding tussen de stem van de discjockey en de muziek kon bepalen.

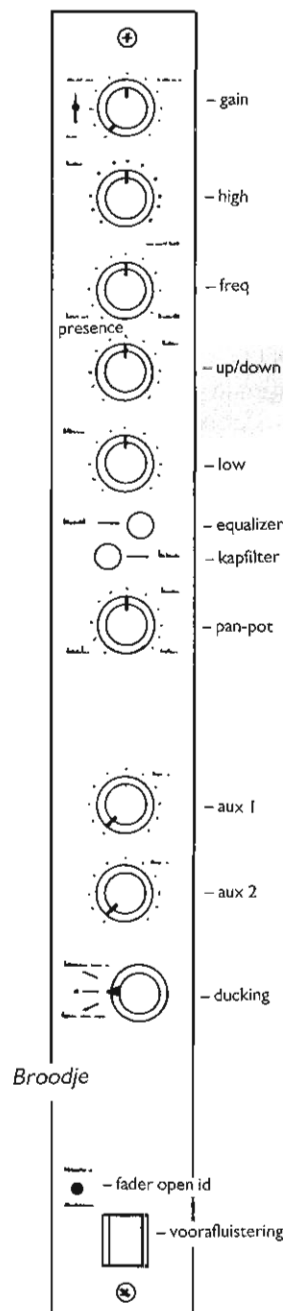
Nu is er een nieuwe DJ-tafel (de MBI-24-A) waarbij de discjockey zelf voor de balans tussen de muziek en zijn stem moet zorgen. Hij moet dus goed in de koptelefoon luisteren wat hij doet. De DJ-tafel is vanzelfsprekend modulair opgebouwd. Er zijn verschillende broodjes in de DJ-tafel waaronder 2 microfoonbroodjes en 12 andere broodjes. Op een microfoonbroodje is het volgende regelbaar:

- Gain: Dit is de instelling van de microfoonversterker.

Heeft een DJ een harde stem, dan kan hij de gain wat terugdraaien zodat hij de fader toch op een normale stand kan openschuiven (3/4 van de schuiflengte).

- Toonregeling (equalizer). Bij de DJ-tafel kunnen de hoge frequenties en de lage frequenties extra versterkt of verzwakt worden. Ook kunnen de frequenties tussen de 400 Hz en 6000 Hz extra

versterkt of verzwakt worden; dit wordt gebruikt om slissende s'en wat te verzwakken (5000-6000 Hz), of om de stem beter verstaanbaar te maken (2500-3000 Hz iets opdraaien), of om de stem frisser te laten klinken (4000-4500 Hz iets opdraaien).

- Laag-af-filter: Gerichte microfoons die van een korte afstand worden besproken geven extra veel laag af vanwege het nabijheids-effect (zie januari-nummer FRM over microfoons). Daarom zit er op microfoons maar ook op microfoon-modules een laag afkap filter. Deze werkt onder de 100 Hz en gaat nogal stijf; 12 dB/oktaaf. Dat betekent dat 50 Hz is 12 dB

zachter dan 100 Hz, 25 Hz is 12 dB zachter dan 50 Hz (is dus 24 dB zachter dan 100 Hz). Zie ook het vorige FRM.

- Pan Pot; de richtingsregelaar. De DJ-tafel is een stereo tafel, een microfoon is slechts een geluidsbron. Met de pan-pot maak je een keuze waar dat geluid moet staan: Links, rechts, of daar ergens tussen in. Bij duo-presentatie is het mooi om de twee microfoons wat uit elkaar in het stereobeeld te kiezen.

- 2 aux regelaars. Met deze regelaartjes kan het signaal dat door de fader geregeld wordt ook naar een galm-unit o.i.d. gestuurd worden. Ieder broodje heeft 2 aux. regelaars. De uitgang van aux. 1 wordt bijvoorbeeld aangesloten op een galm-unit. Op die manier kan de DJ voor iedere geluidsbron bepalen hoeveel galm hij wil geven. Aux. 2 kan voor iets anders worden gebruikt. Bij de DJ-tafel staan de aux regelaartjes allemaal dicht. Soms wil een DJ wat galm op zijn stem; dan draait hij alleen het aux. 1 regelaartje van zijn microfoonbroodje een beetje open. De andere regelaartjes laat hij dicht. Anders zouden de jingles en platen ook galm krijgen, en dat hoeft natuurlijk niet.

- Ducking: Als een DJ over de muziek heen praat moet hij de muziek wat zachter maken. Dat wordt vaak vergeten, of het gebeurt te rigoureus. Sommige DJ's doen, terwijl zij aan het woord zijn, de fader helemaal dicht. Als zij zijn uitgesproken schuiven zij de fader, hulp, helemaal omhoog. Dat is voor de luisteraar zeer vermoeiend. Daarom moet de muziek onder de stem zover zakken dat het eigenlijk niet opvalt dat het zachter is geworden. Pas in de eerste lettergreep moet iets (3 a 4 dB) gezakt worden, en op het eind moet in de laatste lettergreep het niveau weer opgefaded worden. Voor veel DJ's is dit zeer moeilijk. Daarom is er in de DJ-tafel een automaat aanwezig die deze 'zakjes' kan maken (ducking). Met modul kan gekozen worden of het

• De fader. Met een fader wordt een geluidsbron in de uitzending geschoven. Met die fader wordt ook automatisch de plaat, CD, jinglemachine of bandmachine gestart. Dit gebeurt door middel van een microscharakelaartje dat in de faderschuif is gemonteerd. Schuif je de fader open, dan maakt dat schakelaartje na een paar millimeter schuiven al contact, en zo start de platen-speler, CD, jingle of band. signaal moet zakken bij aansturing (ducking passief), of dat het signaal het 'zakje' moet veroorzaken (ducking actief). Staat de ducking-knop op neutraal dan gebeurt er helemaal niets. De microfoons staan dus op active, en de pick-ups op passive. Zodra er gesproken wordt stuurt het microfoonsignaal de ducking-automaat aan, zodat de muziek een aantal dB zakt.

• De vooraf luistering. Omdat platen, banden en jingles voordat zij de uitzending in gaan scherp gezet of afgeluis-terd moeten kunnen worden is er de vooraf luistering-mogelijkheid. Druk je deze knop in dan hoor je het apparaat wat op die fader staat aangesloten terwijl de fader gewoon dicht staat. Op die manier kun je een plaat 'scherp' zetten.

Op de DJ-tafel zitten aangesloten:

- 2 microfoons
- 2 professionele Philips CD-spelers
- 4 jinglemachines (sonifex)
- 2 draaitafels E.M.T. zeer snel-start (2 cm)
- 1 galm mono
- 1 bandrecorder

De EMT snelstart; al jaren een succes

Uitgang van de DJ-tafel: uitgang naar de Eind Controle Kamer (ECK), dus alles wat naar de zender wordt gestuurd.

• een FM ontvanger, een AM ontvanger, aux 1, aux 2, voor-afluistering. De meter waar de discjockeys op moduleren (te weinig op kijken) is een prachtige dubbele analoge P.P. meter; dus twee meter-naalden op 1 asje (links en rechts).

Alles wat de DJ bij radio 3 schuift komt bij een technicus in de ECK binnen op een fader zodat deze het totale signaal kan corrigeren. Deze technicus start ook exact op tijd de ster-reclame blokken en schuift het nieuws weer in. De 6 pips komen uit een tijdsein-automaat die ieder uur de 6 pipjes maakt. De eerste pip valt samen met 5 seconden voor, en de laatste pip valt precies op de 0 seconde. De pips worden ook met een fader in de uitzending geschoven.

Toen ik mijn werkbezoek

bracht was ik getuige van een zeldzame fout. Om personeel te sparen leest een nieuwslezer voor meer zenders tegelijk. Vaak voor radio 1, 2 en 3 tegelijk. De nieuwslezer moet wachten op de reclame en de pips. Daarna mag hij pas gaan lezen. Als alles goed gaat is dat geen probleem. Maar toen ik er was had een technicus bij radio 1 of 2 per abuis de ster te laat gestart en daar-door ging het blok over het hele nieuws heen, zodat de nieuwslezer daarop moest wachten. Op radio 3 echter was de reclame normaal, tegen de pips aan, afgelopen. De nieuwslezer moest echter wachten op de te laat ingestartte reclame op radio 1 of 2, zodat het op radio 3 zeker een 1/2 minuut stil bleef. Wat een systeem...

Tot zover de mengtafels in het algemeen en de mengtafel van radio 3 in het bijzonder. De volgende keer zal ik het hebben over stereo, en wat je daar aan kan en moet doen...

H.F.R. ELECTRONICS

VOOR ANTENNES ZEND/ONTVANGSTAPPARTUUR EN ONDERDELEN

DE PROF. ROSS REVENGE DIPOOL 3dB. VERST. VOOR EEN STRALENDE PRIJS VAN FL125 - OOK LEVERBAAR IN SETS VAN 2-4-8. DIPOLEN VERST. 6dB-9dB-12dB DE SETS WORDEN GELEVERD INCL. KOPPELUNIT

BLY88/20W. FL25.- BLW86/65W. FL65.- BLX15/180W. FL100.- BLW96/250W. FL125.- ORIGINELE PHILIPS NIET OVERGESTEMPELD

H.F.R. ELECTRONICS POSTBUS 47 1850AA HEERLOO 072-621308

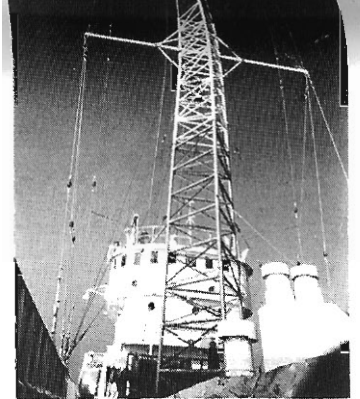
H.F.R. ELECTRONICS STRALEND DE BESTE .

DX-RAPPORT (FM)

Datum	Tijd	Station	Lokatie	Freq.	Sinpo	%	km
21-01	01.27	Mercurius	Drachten	104.10	25544	20	106
	01.43	Grote Versierder	Gorredijk	105.30	25544	28	98
	01.45	Stockholm	Bergummermeer	106.10	25535	34	107
	02.09	P. de Boskabouter	Gorredijk	104.70	15544	18	98
	02.29	Zwerver	Groningen	105.60	15151	8	138
	02.54	Zwerver	Roosendaal	106.05	15544	18	123
25-01	00.43	?Jonge? Boer	Uddel	105.10	24544	20	84
	01.46	R.V.N.	Dokkum	106.05	15534	18	113
	01.47	Regenboog	Oosterweren	105.00	25554	24	94
	01.49	Noorderster	Drachten	104.70	25554	24	106
	02.15	Stockholm	Bergummermeer	106.10	35545	52	107
	03.02	Jantje Beton	Friesland	105.30	15544	18	?
	03.03	Zwarte Kraai	Akkrum	105.00	13343	14	86
	03.04	Silverster	Zwaagwesteinde	104.00	25554	32	112
	03.05	Flamingo	Harkema	104.90	35554	52	112

DX-RAPPORT MIDDENGOLF

Datum	Tijd	Station	Lokatie	Freq.	Sinpo	%	km
25-01	15.55	Scania	Veendam	180m	23444	35	47
01-02	14.04	Pepper	??	215m	45555	80	
	21.04	Cowboy Jimmy	Zuidbroek	180m	44544	80	42
03-02	22.24	Postduif	??	180m	34544	65	
08-02	02.18	Spanningzoeker	Hoogeveen	180m	24534	45	72
	02.24	Soto	Kuinre	190m	24544	45	76
	12.28	Holland Sport	Nrd Drente	240m	45555	80	
	12.34	Drentina	Hoogeveen	240m	24544	25	72
	12.34	Valencia	??	240m	25544	35	
	12.42	Damrakker	??	180m	23444	30	
	12.55	Nova 4	??	180m	14545	15	
	20.26	Kanibaal	Scheemda	180m	24454	45	50
	20.45	Nimmerzorg	??	180m	34555	70	
	11-02	21.29	Turbojager	Veluwe	180m	13444	10
21.40		Bolleke de Beer	Dokkum	180m	24544	45	30
21.49		Cassa Blanca	Lemelerveld	180m	14544	20	100
13-02	23.37	Variant	Steenwijk	180m	24535	45	72
	23.54	Hamburg	??	180m	13333	10	
14-02	01.26	Pikollo	Pekela	180m	24444	35	55
15-02	01.15	Gaspendaal	N.O.P.	180m	13444	20	85
	01.18	Stroper	??	180m	24545	40	
	01.42	Ome Joost	??	180m	23434	30	
	01.57	Radio Return	??	180m	45555	80	
	11.46	Panter	Delfzijl	215m	35555	65	39
18-02	21.28	Polderboer	??	180m	34554	50	
	21.32	Smokey	??	180m	55555	100	
	22.06	Ketellapper	??	180m	24534	40	
24-02	22.24	Armada	Lemelerveld	180m	24544	40	100
27-02	13.38	Testzender	??	180m	14444	15	
28-02	12.20	Zware Storm	Dwingelo	180m	15545	15	57
	12.21	Bavaria	Ameland	180m	55454	100	44
	12.24	Fietsenmaker	Westerbork	180m	14555	20	60
	15.35	Toulouse	Gramsbergen	180m	14545	20	85
01-03	11.12	Veenpiraat	Nieuwlande	180m	13444	15	77
02-03	16.13	Rode Piraat	Ijsselmeer	180m	14544	15	
06-03	14.34	Paradijsvogel	Appingedam	180m	34555	65	36
	14.41	Delta	Ruurlo	180m	13444	25	140
	14.45	Witte Kat	Wapenveld	180m	13434	15	132
	14.46	Supermuis	??	180m	24444	40	
	07-03	14.53	Diamant	Lelystad	180m	24545	45
15.57		Jhonny Ringo	Boekelo	180m	24444	35	132

ZURE ZULT

Zo, terug van weggeweest. Wegens langdurig verblijf in internationale wateren heeft dit blad het even zonder bijdrage van schrijver dezès moeten stellen. Intussen blijft de lezer op de hoogte door middel van de artikelen van John Wendale. Als we hem moeten geloven is het allemaal niet zo koek en ei op de Ross Revenge. Dat komt dan omdat allerlei ervaren mensen weg lopen en/of bij een ander station gaan werken. Daarbij gaat het, volgens Wendale, onder meer om personeel dat ook wat onderhoudswerkzaamheden kan verrichten.

Ja ja. Zo zo. Werkelijk John? Sorry hoor, maar ik heb de afgelopen weken nog nooit zoveel onderhoudspersoneel zien rondlopen. Terwijl de ene op het achterdek bezig was om tuidraden te controleren en op spanning te brengen, was de ander een eind verderop met de verfkwast in de weer. In de machinekamer was een derde er intussen vrolijk op los aan het hameren. Dan heb ik ze nog niet eens allemaal genoemd. Maar volgens ooggetuige Wendale zitten we dus diep in een crisis. Laat me niet lachen.

Oh ja, dit is ook wel aardig: Onze stukjesschrijver weet te melden dat er geklaagd wordt over het ontbreken van warm water, om zo eens lekker te kunnen douchen. Inderdaad, dat is een tijd een probleem geweest. Maar nu niet meer. Meneer Wendale is welkom om dat te komen controleren. Gebruik dan vooral niet alléén de warm water kraan, want ik sluit blaren niet uit. In de tijd dat ik nu bij Monique betrokken ben, heb ik in diverse bladen al zoveel leugens en leugentjes, halve waarheden en hele onwaarheden en vooral geroddel gelezen. Het korrigeren van dat alles zou honderden pagina's in beslag nemen, maar meestal is het de moeite niet waard. Echter, mijn collega's en ik worden er soms zo moe van. Tegenwoordig, toegegeven, gaat het wel. Maar er zijn ook tijden geweest dat we geen goed meer konden doen.

Hoewel het de meeste Monique-luisteraars „hun anus zal oxyderen"* wil ik het toch een keer kwijt: Dag en nacht, dag-in dag-uit zijn er mensen in de weer om de twee radiostations vanaf de Ross Revenge in de lucht te houden. In weer en (vooral) wind, ijs en weder dienende. Dwars door alle moeilijkheden heen. En het lukt. Sentimenteel hè? Misschien wel, maar ik had het gevoel dat het maar eens gezegd moest worden. Probeer je s.v.p. als luisteraar en lezer te realiseren met wat voor een krankzinnige klus we bezig zijn.

Nou, genoeg daarover, we zetten het gezicht weer even op bescheiden. Iets anders. Ik schreef al eens over adembenemende zonsondergangen enzo. In de afgelopen periode aan boord had de natuur ook weer een aantal verrassingen in petto. Stel je voor: januari, mid-winter, drie weken lang een zee die varieert van rustig tot zeer rustig tot spiegelglad. Daarnaast werden we begin februari dagenlang getraceerd op mist. Een zicht rond het schip van hooguit 25 meter. En verder doodse stilte. Elk geluid werd gesmoord in de wolken. Hoe moet ik nu uitleggen hoe klein de wereld dan wordt? Nou ja, combineer het maar met het gegeven dat je niet even een straatje om kan, of naar de bakker.

Dat zijn dan de dagen waarop niets gebeurt, helemaal niets. Je doet 'gewoon' je werk en dat is dat. Niks spannend, geen romantiek. En ach, laten we wel wezen, het enig chte verschil met een andere werkplek is dat deze drijft. En daar zitten dan wat gevolgen aan vast. Dat is toch alles? Met andere woorden: leg mij nu maar eens uit wat er zo bijzonder is aan zeezenders ten opzichte van andere stations. Inderdaad, dit is een uitdaging en uitnodiging. Pennen maar, beste lezers.

„Wat een zure zult, hè, die de Valk?"

„Ja, het gaat niet goed met die jongen, – maar ja, hij wordt wat ouder hè, volgens mij zit-ie zo langzamerhand tegen zijn eerste mid-life crisis aan..."

„Inderdaad, laatst ook joh, zit ie tussen twee nieuwsuitzendingen door te zeuren over zijn derde echtscheiding, z'n tweede grijze haar, de mannelijke menopause en zijn gemankeerde sexleven."

„Die Erwin is ook helemaal niet blij met al die oudere jongeren om hem heen. Die moet zijn ergernis kwijt en zit nu de hele dag appelmoes te eten."

Aldus een fragment van een hier verzonden dialoog tussen twee bezoekers van de Ross Revenge. Nee hoor, lieve bootjeskijkers, we hebben er nog steeds lol in. En dat zal wel zo blijven, want er gebeuren bij Monique op dit moment bepaalde dingetjes, eh hmm, bepaalde interessante dingetjes, of liever, er is hier sprake van wat veranderingetjes. Het is tenslotte lente, dús schoonmaak, dús plafond witten, dus...

*) = vinding van Jan Veldkamp

Beste FRM,

Dat jullie in het vorige nummer Arie Boksbeugel op de omslag hadden vind ik beslist slecht. Veronica maakt op deze manier vrije radio belachelijk. Net alsof alle piraten hun zakken zouden vullen, dat is beslist niet zo. Vaak nog moet er geld bij. Het slechte beeld wat veel mensen van piraten hebben wordt op deze manier alleen maar versterkt. Sorry, maar zo denk ik er over.

Ron Koolsbergen, Zeist.

Red.: Naar onze mening is Arie Boksbeugel gewoon leuk. Sorry, maar zo denken wij er over.

Beste FRM,

Hier weer wat woorden uit Alkmaar, maar deze keer niet zo vriendelijk. Het artikel over radio in Alkmaar wat op mijn zogeheten aanrader is geschreven, is allesbehalve de originele versie. Ik werd gebeld door René Bekking met de mededeling dat de gegevens gepubliceerd zouden worden met wat commentaar van zijn kant. Dat is prima; ieder heeft recht op zijn eigen mening. Maar wat René heeft gedaan is ronduit belachelijk. Ik begon mijn brief met wat kritiek op Focus, maar in het artikel wordt Focus de hemel in geprezen. Hoe bedoel je, objectief?

Mijn reactie op het artikel was alsof er een bom ontplofte. Daarom vraag ik een rectificatie in de brievenrubriek, als die tenminste eerlijk is. Ik wacht met genoegen op uw reactie.

Wil West, Alkmaar

Red.: Ook deze brief hebben we in moeten korten. We hopen echter dat we dat verantwoord hebben gedaan. Wat het artikel betreft hebben we contact opgenomen met René Bekking. Hij ontkent hardnekkig de eigenaar van Focus te zijn.

Beste FRM,

Ik vond het interview met Adam

Curry in het januari-nummer hardstikke leuk. Als jullie een interview met Erik de Zwart gaan doen zou ik daar heel graag bij willen zijn.

Een Erik de Zwart fan,
Hoensbroek

Red.: Op korte termijn is er geen plan voor een interview met Erik. Wellicht in de toekomst . . .

Beste FRM,

Het maart-nummer vond ik al een hele verbetering. Het blad gaat steeds iets vooruit. Ik vraag me echter wel af waar het beloofde interview met de RCD blijft.

Dat beloofden jullie immers verleden jaar al. Graag hoor ik van jullie.

L. Coeman, Maastricht

Red.: Het interview met de RCD is door de Pers- en Publicatiedienst van de Overheid al twee keer op het laatste moment afgezegd. Als het goed is moet het nog voor het volgende nummer lukken.

Beste FRM,

In het maart-nummer las ik dat AFN 24 uur per dag uitzendt. Ik woon in Soest, en ik kan ze niet ontvangen. Ligt dat nu aan de frequentie, of zenden ze gewoon met te weinig vermogen uit? Verder vond ik het een prima artikel, alleen zou het wel leuk zijn als ik ze ook nog kon ontvangen.

Bart Vermeegen, Soest

Red.: De frequentie 98.0 klopt, maar we denken dat ze zich netjes aan het toegestane vermogen houden.

Beste FRM,

Hartelijk dank voor het plaatsen van het artikel over Antigoon. Ik hoop dat jullie in de toekomst meer aandacht besteden aan sta-

tions in België en je niet zo op Nederland richten. Er zijn hier heel veel stations die zeer wel de moeite waard zijn om over te schrijven. Doe verder zo.

Francois de Laet, Antwerpen

Red.: Wij doen verder zo.

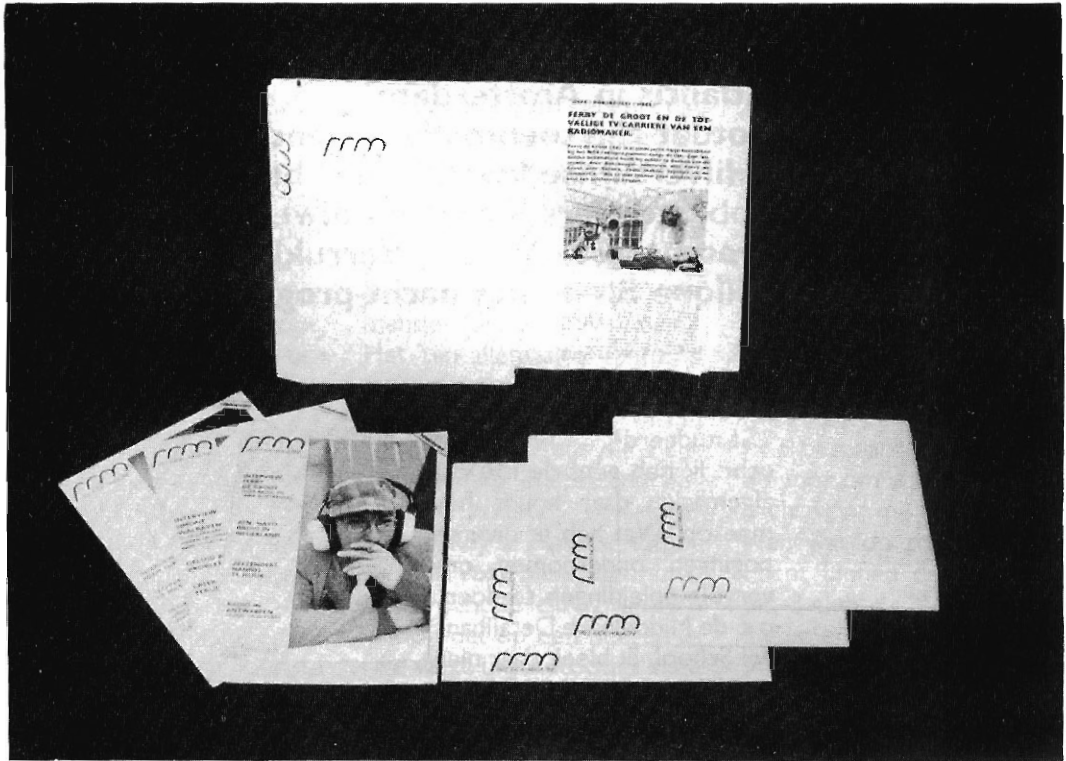
Beste FRM,

In het mei-nummer stond een schema over een tv-zender van 100 watt. Graag zou ik via lezers die dat exemplaar nog hebben een kopie daarvan ontvangen. Zou het mogelijk zijn dat ze dat aan jullie sturen en dat jullie dat dan doorsturen?

Een lezer uit Eindhoven

Red.: Ja.

BEWAAR ZE GOED!!

Er zijn er nog een paar... Schitterende FRM bewaarmappen, met logo en geschikt voor ruim een jaargang.

En.. er is nu een speciale aanbieding! We sturen een FRM-bewaarmap en een FRM-bureauklokje voor slechts f 27,50!!

Bestellen kan door het sturen van een briefkaartje naar Postbus 1247, 1000 BE Amsterdam, of – en dat gaat sneller – bel even naar 020-683178. Dan sturen we je een acceptgirokaart. Na ontvangst van je betaling sturen we je dan zo snel mogelijk de bewaarmap en het bureauklokje toe. Makkelijker kan het niet, en je houdt je tijdschriften netjes en overzichtelijk...

Band opgenomen.

productie gemaakt.

WIJ REGELEN DE REST:

DE MUZIEKFABRIEK

Perfecte single's, maxi-single's, L.P.'s en muziekcassettes.

Inclusief hoes-ontwerp en drukken van de hoes.

DE MUZIEKFABRIEK

01673 - 2613

CASSETTES OP MAAT!

- Iedere gewenste lengte leverbaar (chrom & metaal tot C 94; ferro tot C 123)
- Onbespeeld of real-time op Nakamichi recorders gedupliceerd
- Digitale of analoge masters, alle spoorformaten, snelheden en ruisonderdrukkingssystemen
- Cassettes geladen met een superieure kwaliteit ferro, chrom- of metaltape
- Chromdioxide cassettes C 10 zonder aanloopstrook (instant-start)
- Lage prijzen en snelle levering
- Diverse cassettebehuizingen van zeer hoge kwaliteit: van onze standaardcassette, via de transparante, de reel-to-reel naar de supercassette
- Cassettelabels in 6 kleuren, zelfklevend, bedrukt of onbedrukt, kleine aantallen

len kunnen met onze tekstverwerker worden geprint; ook cassettelabels op A4 vellen en pinfeed stroken

- Inlaycards in 2 formaten en 6 kleuren, onbedrukt of bedrukt, van zwartwit tot full colour
- Cassetteboxjes in 2 uitvoeringen: zwart/transparant en geheel transparant
- Onze prijslijst ligt voor u klaar!

Zuidendijk 327 - 3317 NR Dordrecht
Holland - Telefoon: 078-184422*

THE CASSETTE PEOPLE

DE CREATIEVE EITJES VAN ROB STENDERS

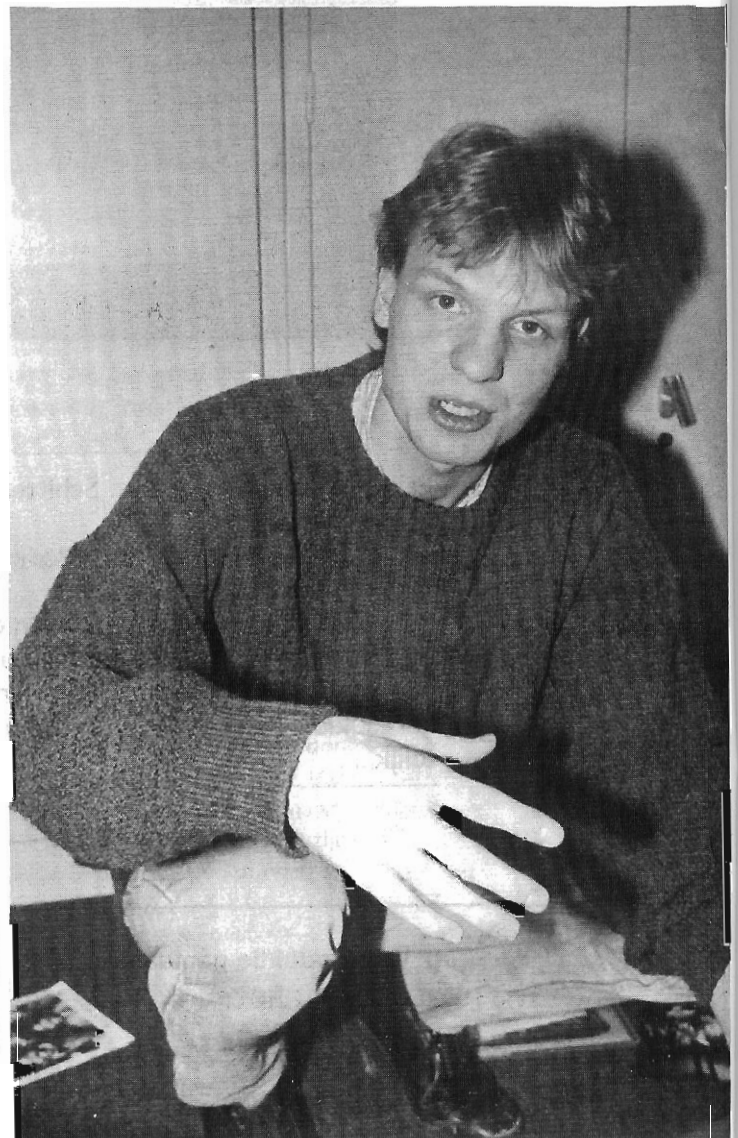
Idolaat van het medium radio, maakte Rob Stenders (22) jarenlang radio-programma's; van Radio Mars in Mechelen tot aan Atlantis in Amsterdam.

Totdat zijn toenmalige vriendinnetje constateerde dat Rob over "Hilversumse kwaliteiten" beschikte.

Rob Stenders werkt nu alweer ruim een jaar bij de VARA en presenteert daar de "Verrukkelijke vijftien" en, samen met Angélique Stein, het nacht-programma "Muziek in de Nacht".

"Gestudeerd? ... Nee, niet echt. Ik heb eens de MAVO afgemaakt, daar houdt het mee op. Wel heb ik diverse pogingen ondernomen om vervolg-opleidingen te doen, o.a. de Middelbare Detailhandel School. Ik bleek daar niet zakelijk genoeg voor te zijn. Een vriend bood mij eens een tweedehands dubbelalbum aan van ELO. Dat vond ik een fantastisch koopje. Een 'dubbelbaar' voor slechts achttien gulden. Een dag later lag hetzelfde album in de winkel voor zes gulden. Nee, voor zakelijke aspecten heb ik absoluut geen aanleg. Vandaar dat ik vanaf dat moment besloot om 'Rock & Roll' te gaan leven. Het medium radio heeft mij al op zeer jonge leeftijd geïnspireerd. Ik was amper zes jaar toen ik de Veronica Top-40 van de radio opnam, om vervolgens met behulp van maar liefst twee cassette-recordertjes Lex Harding te imiteren. Indertijd was ik helemaal verzot op alles wat met Veronica, maar vooral wat met Radio Noordzee te maken had. Kort daarna ben ik zelf met draaitafeltjes gaan pionieren.

Een microfoon was niet nodig. Ik wilde gewoon een programmaatje in elkaar zetten, en daar ben ik mee doorgeshaan. Later ben ik, bijna vanzelfsprekend, terechtgekomen

bij piraten, lokale- en ziekenomroepen. Mijn radio-debuut beleefde ik bij Radio Flamingo, een piraatje - oh, par-

don - Piraat, in mijn woonplaats Tilburg. Daarnaast maakte ik ook programma's voor een aantal stations in

België w.o. Radio Starlight in Poppel en Radio Mars in Mechelen. Wereldberoemd allemaal, ik weet het. Via piraatjes ben ik toen bij een lokale omroep beland. Heel vervelend. Ik moest daar een Top-10 presenteren. Dat mocht echter niet op mijn manier want dat zou teveel op 'Hilversum' lijken. Belachelijk.

Een introetje volkletsen of spontaan een programma presenteren was daar uit den boze. Je moest 'netjes' presenteren. In het bestuur van die lokale omroep zaten voor het merendeel leden die tevens zitting hadden in het stadsbestuur; liefst CDA. Zij waren niet gediend van dat 'jonge grut' dat op een geïmproviseerde wijze een programma presenteert. Dit alles resulteerde in lange discussies, dus daar ben ik maar vertrokken. Ziekenomroepen en lokale-omroepen heb ik ervaren als één grote ellende. Bij piraatjes mocht ik wel doen wat ik zelf wilde. Toen er in een advertentie disc-jockey's werden gevraagd in Amsterdam dacht ik: "Ach, waarom ook niet. Eens kijken of men mij, ondanks mijn zachte 'G-tje', ook buiten het zuiden kan waardenen." En dat lukte.

"Vervolgens ben ik programma's gaan maken voor Atlantis, en kort daarna ook voor radio Royaal in België en radio Nova in Den Haag. Ik denk nog steeds met plezier aan die periode terug. Vooral omdat

Amsterdam, samen met Den Haag, toch een soort 'Walhalla' is van de illegale radio-business. Wat ik heel erg vond in dat piraten-wereldje was de concurrentiestrijd. Kijk, je hebt overal ellende. Of je nu werkt bij de TROS, Veronica, VARA of radio de Blauwe Tegel; overal ontstaan conflicten. In Hilversum gebeurt dat echter op een leuke manier. Wanneer Hans Schiffers van de AVRO komt binnenlopen, dan kan ik daar normaal mee babbelen. Dat geldt ook voor Jeroen van Inkel of het Walmenste (Simone Walraven). Het zijn allemaal ontzettend aardige mensen. Bij piraten heb ik dat anders ervaren. Daar zaten jongens die zichzelf allemaal ontzettend belangrijk vonden; geweldige disc-jockey's. Andere radiostations vond men maar niets. Vaak vocht de leiding van zo'n station dat op een heel smerige wijze uit. Autootjes in de fik steken, bommetjes gooien. Ik kon daar heel slecht tegen."

THE AMERICAN DREAM

Rob Stenders kent naast zijn uitgesproken liefde voor het medium radio een vergelijkbare liefde voor zijn ex-vriendin.

"Mijn toenmalige vriendin heeft, na een week intensief Radio-3 te hebben beluisterd, gezegd: 'Zeg Rob, daar in Hil-

versum zitten mensen die het beduidend minder doen dan jij.' En ik dacht 'Ach kom nou, ze zitten daar echt niet op Rob Stenders te wachten.'

'Je zou het toch kunnen proberen Rob, maar als jij het niet ziet zitten vind ik het ook goed hoor.' Terwijl ze dat zei grijnste ze een beetje. Ik had kunnen weten dat ze buiten mij om een bandje naar een omroep had gestuurd. Op een zaterdagochtend werd ik door Herman Stok gebeld. Gelukkig had mijn vriendin de dag daarvoor verteld dat ze dat bandje naar de VARA had gestuurd, anders was het helemaal idioot geweest. Herman Stok zei dat hij het allemaal best aardig vond, en stelde voor om wat uurtjes in de nacht voor mij te reserveren. Men was op zoek naar jong talent binnen de VARA Radio-3 club.

Indien er iemand zou opstappen dan zou ik een aardige opvolger kunnen zijn. En ik dacht 'Nééé, . . . , dit kan helemaal niet'. Ik moest nog een tweede bandje maken, maar nog voor ik dat had opgestuurd kreeg ik al een uitnodiging om eens te komen praten. Ik werd onmiddellijk aangenomen. Heel uitzonderlijk, bijna 'The American Dream'. Ik was nog nooit in Hilversum geweest. Dat was op zich ook heel uitzonderlijk. De meeste disc-jockey's zwerven hier al jaren rond voordat ze hier werk vinden. Ik kwam voor het eerst van mijn leven in het

ESSA ELECTRONICS

Sp. Kuyperplantsoen 32
1975, DW IJmuiden

02550-34972

Printen kant en klaar;	
compressor/limiter	v/a f 49,00
limiter	v/a f 49,00
P.L.L. systeem	v/a f 76,00
meetzender	v/a f 45,00
voeding	v/a f 15,00

– wij maken ook elektronische schakelingen in opdracht (ook voor partikulieren) voor hele lage prijzen.

toondecoder	f 50,00
temperatuur sensor (met relais uitgang)	f 50,00
auto alarm (spanningsval)	f 50,00
timer 4 sec...5 min	f 50,00
D.V.M. 3 digits	f 60,00

– wij etsen en boren ook printplaten (ook enkel stuks)
– wij ontwerpen voor U tegen bijzonder laag tarief (ook voor partikulieren)

'Je moet dat 'n beetje scheiden ...'

NOS-omroepkwartier en zag daar Ferry Maat langslopen, Jeroen van Inkel langslopen, en ik dacht 'Jezus... waar ben ik beland? Dit kan helemaal niet'. Een week later zou ik zelf deel uitmaken van die groep. Zo ontmoette ik plotseling mijn grote voorbeeld: Peter Holland. Ik vind die man ontzettend creatief, en daarnaast is hij een van de aardigste collega's die ik momenteel ken. Op de radio komt Peter over als het vriendje dat naast je zit. Zo is hij in werkelijkheid ook. Ik ben van mening dat een disc-jockey geen rol moet spelen. Het gebeurt natuurlijk wel eens dat je een beetje moet acteren. Zo heb ik, uitgerekend op dinsdagmiddag om 4 uur, wel eens zo'n bui van 'Nééé, niet weer al die cijfertjes, moet dat nu weer die verrukkelijke vijftien?' Maar dan realiseer ik mij tegelijkertijd dat ik best een bevoorrechte positie heb. Op die momenten moet je een beetje acteren. Radio-maken is een gevoelskwestie. Het is ook niet noodzakelijk dat je

een intro kunt volkletsen. Neem nu Peter, hij praat niet of nauwelijks een intro vol, maar hij weet wel een boeiend programma te maken en daarbij een mengeling te zijn tussen een presentator en een disc-jockey. Wanneer ik naar andere collega's luister heb ik daar wel eens moeite mee. Sommigen beginnen gewoon ergens midden in een stuk muziek met 'BlaBlaBla', en plotseling houdt hun verhaal op zonder dat daar ook maar enige muzikale aanleiding voor is. Als je dat een uur lang blijft doen vind ik dat heel slordig."

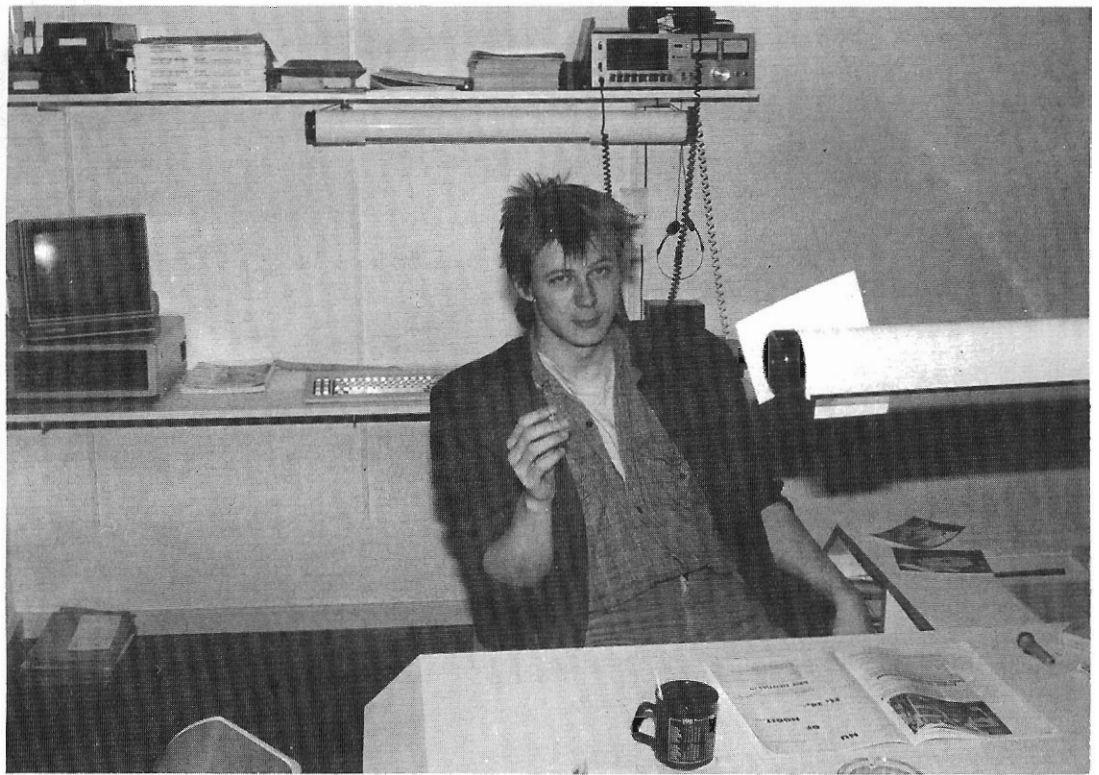
GEKLEURDE EITJES

Naast de verrukkelijke vijftien presenteert Rob Stenders, samen met Angelique Stein, VARA's nacht-programma 'Muziek in de nacht'. Een verfrissende combinatie. Is een dergelijke duo-presentatie in de nabije toekomst ook overdag te verwachten?

"Het zou wel heel gezellig zijn, maar Angelique moet net als ik ook een eigen programma hebben. Ik kan mij goed voorstellen dat zij een keer per week alleen haar creatieve eitjes wil leggen, want haar eitjes zijn groen en mijn eitjes zijn blauw. Je moet dat een beetje scheiden. Soms is het best leuk om een keer alleen maar groene eitjes te leggen. Wel zou ik in de toekomst, naast het Radio-3 werk, een informatief programma willen presenteren. Misschien ben ik daar helemaal niet geschikt voor, maar ik wil het wel proberen. Ik zou bijvoorbeeld dolgraag reportages willen maken voor een actualiteiten-rubriek zoals 'Het Gebouw' van de VPRO.

Het is beter om al voor je vijftienvingstige dergelijke ervaringen op te doen, om te voorkomen dat je tegen je veertigste naarstig naar een ander baantje moet gaan uitkijken. Want ik wil nog heel lang 'creatieve eitjes' blijven leggen."

Jan Palmer

TOT ZOVER

Het april/mei nummer. In het vorige nummer stond onder andere een enquête-formulier. Eerlijk gezegd heeft het aantal reacties ons het meeste verbaasd. Ver over de 200 formulieren zijn er binnengekomen en tot op de dag van vandaag komen er nog steeds enveloppen binnen. Aangezien we niet al te overhaaste conclusies willen trekken wachten we met het bespreken van de resultaten van deze enquête tot het volgende nummer. Reacties zijn en blijven dus welkom!

In veel gevallen komt het nog voor en we kunnen het dus ook niet vaak genoeg zeggen: Bij alle correspondentie hoort een abonneenummer. Dit nummer staat bij de naam op het adres-label. Zonder dit nummer zijn wij vaak uren aan het zoeken wie wat waarom en vooral wanneer krijgt. Het vermelden daarvan bespoedigt een antwoord; het is dus ook in uw eigen belang.

Tot slot: elders in dit blad staat een bon voor nieuwe abonnees en voor het aanvragen van een FRM bewaarmap. Deze bonnen kunt u zonder problemen opsturen, maar u kunt natuurlijk ook even bellen - tijdens kantooruren - met 020 - 683178. Dit geldt in het bijzonder voor de bewaarmappen, want door die voorraad gaan we wel heel snel heen.

Namens alle medewerkers wens ik u tot de zomer!

Jeroen van Baaren

VORMGEVING IN GELUID

jingles en commercials van B&M produkties
zeeburgerpad 33 - 1019 aa amsterdam - 020 - 658551